

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Piret Pukk

ALAKAPITALISATSIOONIST EESTIS

Lõputöö

Juhendaja:

Maret Güldenkoh MBA

Tallinn 2015

SISEKAITSEAKADEEMIALÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2015
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Alakapitalisatsioonist Eestis</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: Thin Capitalization in Estonia</p> <p>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 52 leheküljest. Lõputöö koostamisel on kasutatud 41 allikat. Teema on aktuaalne, kuna maksuplaneerimist kasutatakse Euroopas laialdaselt ning need mõjud on nähtavad ka Eestis. Sellest tulenevalt jääb riigil saamata maksutululu.</p> <p>Lõputöö eesmärk on määratleda alakapitalisatsiooni probleemi Eestis. Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Anda ülevaade alakapitalisatsiooni olemusest. 2. Anda ülevaade ema- ja tütarettevõtte olemusest. 3. Anda ülevaade Euroopas kasutatavatest alakapitalisatsiooni reeglitest. 4. Analüüsida aktsiaseltside näitel alakapitalisatsiooni esinemist Eestis. <p>Töö teoreetilises pooles antakse ülevaade alakapitalisatsioonist, maksuplaneerimise võimalusest alakapitalisatsiooniga, ema- ja tütarettevõtetest ning dividendidest. Töö teises osas antakse ülevaade alakapitalisatsiooni regulatsioonidest Eestis ja teostatud analüüsi tulemustest ning hinnatakse kehtivaid sätteid probleemi lahendamiseks.</p> <p>Lõputöö kirjutamisel jõudis autor järeldusele, et alakapitalisatsioon on Eestis probleemiks. Probleemi ulatuse ja mõju analüüsi raskendab andmete vähesus. Olemasolevad seadused ei ole piisav vahend maksuplaneerimise vähendamiseks.</p>	
<p>Võtmesõnad: alakapitalisatsioon, omakapitaliga finantseerimine, võlaga finantseerimine, dividendid, ema- ja tütarettevõtte</p>	
<p>Võõrkeelsed võtmesõnad: thin capitalization, equity financing, debt financing, dividends, Parent-Subsidiary company</p>	
<p>Lõputöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: Lõputöö on seotud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika prioriteetidega ja Rahandusministeeriumi arengukavaga aastateks 2015 – 2018.</p>	
<p>Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu</p>	
<p>Töö autor: Piret Pukk</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>	
<p>Vastab lõputöö nõuetele</p> <p>Juhendaja: Maret Guldenkoh</p>	<p>Allkiri:</p>
<p>Kaitsmisele lubatud</p> <p>Kolledži direktor: Uno Silberg</p>	<p>Allkiri:</p>

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. ALAKAPITALISATSIOON	7
1.1 Alakapitalisatsiooni olemus	7
1.2 Kontsernettevõtte olemus ja mõiste	12
2. ALAKAPITALISATSIOONI REGULATSIOONI VÕIMALIKKUSEST EESTIS	19
2.1 Alakapitalisatsiooni regulatsioonid Euroopa Liidus	19
2.2 Alakapitalisatsiooni esinemine Eestis aktsiaseltside näitel.....	26
KOKKUVÕTE	32
SUMMARY	35
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	38
LISA 1. ÄRIREGISTRI POOLT VÄLJASTATUD ETTEVÕTETE NIMEKIRI.....	42
LISA 2. ETTEVÕTJATE ANDMED ANALÜÜSITUD VALIMIS	46
LISA 3. ANALÜÜSITUD ETTEVÕTJATE VÕLA- JA AKTSIAKAPITALI SUHE.....	51

SISSEJUHATUS

Maksuplaneerimine on valdkond, mis on oluline iga Euroopa Liidu liikmesriigi jaoks. Rahvusvahelised tehingud pakuvad arvukaid võimalusi maksustamist vältida. Selles kontekstis tuleb terminit "maksuplaneerimine" eristada maksudest kõrvalehoidumisest, mis on ebaseaduslik ja millega kaasneb sissetulekute teadlik varjamine või maksupettus.

Maksuplaneerimisi on erinevaid, kuid üks levinum rahvusvaheliste kontsernide poolt kasutatav skeem seisneb tütarühingu finantseerimises üle emaühingu laenukapitali ehk alakapitalisatsiooniga. Üks meetmetest, mida rakendatakse agressiivse maksuplaneerimise vastu on alakapitalisatsiooni reegel.

Alakapitalisatsiooni vastased regulatsioonid on levinud üle maailma, olles siiski iga riigi lõikes erinevad. Eestis alakapitalisatsiooni regulatsioone ei ole. Näiteks kasutavad Holland, Saksamaa ja Belgia erinevaid alakapitalisatsiooni lahendusi, et vältida liigseid maksuplaneerimisi. Eesti lähinaabritest kasutavad nii Läti kui Leedu alakapitalisatsiooni reegleid.

Kuigi Eesti juriidiliste isikute tulumaksusüsteem on pälvinud positiivset tagasisidet, on ka siin levinud maksuplaneerimine, seda eriti rahvusvaheliste kontsernettevõtete puhul. Näiteks avaldas Eesti Ekspress artikli, kus on esitatud andmed selle kohta, et Taani suurfirma Carlsberg võttis üle Saku Õlletehase kasutades skeemi *debt-push down*, mille tulemusel sai Saku Õlletehas võimaluse tasuda emaühingule laenuintresse suuruses 1,5 miljonit krooni, mis Eestis on tulumaksuvabad.

Teema on aktuaalne, kuna maksuplaneerimist kasutatakse Euroopas laialdaselt ning need mõjud on nähtavad ka Eestis. Sellest tulenevalt jääb riigil saamata maksutulu. Kuigi Eesti tulumaksusüsteem on võrreldes teiste Euroopa riikidega erinev, maksustades kasumit ainult selle väljamaksmisel, leidub siiski võimalusi maksude tasumisest hoiduda või maksukulu vähendada. Üks võimalusi maksude planeerimisel on kasumi väljaviimine laenuintressidena.

Teema on uudne, kuna 2014. aasta mais tühistas Riigikohus maksuotsuse, mis käsitles laenuintresside ümberkvalifitseerimist kasumi väljaviimiseks ettevõttest. Riigikohtu otsus mõjutab oluliselt Eestis püsivalt tegutsevaid filiaale ja ettevõtteid ning juhib tähelepanu maksuseaduste kitsaskohtadele intresside maksustamisel.

Lõputöö probleem seisneb alakapitalisatsioonis Eestis ning 2015. aastal kehtiva tulumaksusüsteemi ebaefektiivsuses alakapitalisatsiooni maksuplaneerimiste takistamisel. Alakapitalisatsioon võimaldab ettevõtetel hoiduda maksukohustusest või kasutada topeltnaksumabastust, mis vähendab Eesti riigis saadavat tulumaksutulu.

Lõputöö eesmärk on määratleda alakapitalisatsiooni esinemist Eestis.

Töö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

4. Anda ülevaade alakapitalisatsiooni olemusest.
5. Anda ülevaade ema- ja tütarettvõtte olemusest.
6. Anda ülevaade Euroopa Liidus kasutatavatest alakapitalisatsiooni reeglitest.
7. Analüüsida aktsiaseltside näitel alakapitalisatsiooni esinemist Eestis.

Lõputöö teoreetilises osas kasutatakse kvalitatatiivset uurimismeetodit: tekstianalüüsi. Töö empiirilises osas kasutatakse kvantitatiivseid andmekogumismeetodit: andmebaaside ja kohtulahendite analüüsi. Valitud uurimismeetodid aitavad efektiivsemalt saavutada püstitatud eesmärki.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, mis omakorda on jaotatud kaheks alapeatükiks. Esimese peatüki esimeses alapeatükis uuritakse alakapitalisatsiooni olemust ja seda, miks on alakapitalisatsioon üldse probleemiks Euroopas. Peatüki teises alapeatükis antakse ülevaade ema- ja tütarettvõtte olemusest ja dividendide maksmise erisusi.

Teise peatüki esimeses alapeatükis tuuakse välja Euroopa liikmesriikides kasutusel olevad erinevad alakapitalisatsiooni reeglid. Analüüsitakse, kas ja mil määral on alakapitalisatsioon probleemiks Eestis ning milline mujal rakendatavatest meetoditest sobiks Eesti maksusüsteemi. Teise peatüki teises alapeatükis esitatakse prognoos alakapitalisatsiooni reeglite rakendamisel Eestis aktsiaseltside näitel.

Lõputöö koostamisel on kasutatud erialakirjandust, 01.01.2014 kehtima hakanud tulumaksuseaduse reduktsiooni, teadusartikleid ning Eesti Riigikohtu ja Euroopa kohtulahendeid. Analüüsimisel on kasutatud Äriregistris olevaid ettevõtjate andmeid, erinevaid uurimustöid ja teadusartikleid.

1. ALAKAPITALISATSIOON

1.1 Alakapitalisatsiooni olemus

Ettevõtlust ei ole võimalik üheselt defineerida. Kuigi eelmise sajandi teises pooles kasvas kiiresti ettevõtluse uuringute hulk, ei ole suudetud tänini leida ettevõtluse definitsiooni, mis oleks maailmas ühtselt tunnustatud.

Üks tuntumaid ettevõtluse uurijaid, Rober Hisrich, on öelnud, et ettevõtlus on protsess, mille käigus luuakse midagi eristuvat, mis omab väärtust, pühendades sellele vajalikku aega ja jõupingutusi, ning mis saab tasustatud rahalise tuluga.¹

Iga ettevõtte elutsükli loomulik osa on kasumi teenimine. Ettevõtlusest saadavat tulu saab jaotada mitmeti, kuid enim kasutatakse kasumi jaotamiseks osanikele või aktsionäridele dividendide maksmist.² Dividendide väljamaksmisega kaasneb üldjuhul maksukoormus, mida osa ettevõtjaid üritab võimalusel vähendada või vältida.

Rahvusvaheliste tehingute puhul on maksustamise vältimise viise mitmeid. Võimalikuks variandiks on madalama maksumääraga elukoha valimine, raha suunamine kodumaisest allikast soodsamasse maksukeskkonda ning tütaretevõtte asutamine madalama maksumääraga riigis tulu teenimise ning dividendide väljavõtmise eesmärgil.³

Vähendamaks maksuplaneerimist ning kindlustamaks maksude laekumist, on maailmas kasutusel erinevaid maksustamismehhanisme, mille eesmärk on võidelda rahvusvahelistest tehingutest tuleneva agressiivse maksukohustuse planeerimisega.⁴ Mõned võimalused takistada agressiivset maksuplaneerimist on siirdehindade regulatsioon, maksustamise vältimise vastased põhimõtted, maksuparadiiside ja

¹ Miettinen, A. & Teder, J. 2006. Ettevõtlus I. Ettevõtlusest, ettevõtjatest ja ettevõtluspoliitikast. Tallinn: Külim.

² Van Horne, J. C., 2001. Financial management and policy. Upper Saddle River. Kirjastus Prentice Hall.

³ Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. International Tax Primer. Kluwer Law International. lk 69.

⁴ James, S. & Nobes, C. 1992. The Economics of Taxation. Fourth Edition. lk 88-89.

kahjulike maksurežiimide kasutamise tõkestamine, välismaiste kontrollitavate äriühingutega ehk CFC-seadusandlusega (*controlled foreign company legislation*) seotud seadusandlus ja alakapitalisatsiooni reeglid.⁵

Euroopa Komisjoni 2012. aasta maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidmise tegevuskava kohaselt on maksuplaneerimine formaalselt seaduslik meetod, millega vähendatakse maksukohustust, kuid mille eesmärk on vastuolus seadusega.⁶ Üks levinumaid maksuplaneerimise meetodeid, mida kasutavad rahvusvahelised kontsernid, on alakapitalisatsioon (*thin capitalization*). Alakapitalisatsioon seisneb tütarühingu finantseerimises emaäriühingu laenukapitaliga (*debt financing*). Seda kasutatakse asendamaks finantseerimist osakapitali kaudu (*equity financing*).⁷

Ettevõtte rahastamiseks on võib ettevõtja suurendada omakapitali või finantseerida ettevõtet laenuga. Tabelis 1 on toodud välja rahastamise olemus omakapitali või laenu puhul. Kui ettevõtte suurendab omakapitali, siis suureneb tema omakapital ning bilansilised varad. Laenu võtmise puhul, aga suurenevad bilansis kohustused. Omakapitali suurendamise puhul on rahastajaks ettevõtte osanikud või aktsionärid ning finantseeringu eest tõstetakse nende osakute või aktsiate väärtust või makstakse dividende. Laenuandja saab oma investeeringu eest laenuintresse. Laenuandjaks võib olla ka tütarühingu emaettevõtte.

Tabel 1. Ettevõtte rahastamine omakapitali või laenuga.⁸

	Omakapital	Laenukapital
Ressurss	Ettevõtte ressurss	Kolmanda osapoole ressurss
Finantseerija	Osanikud või aktsionärid	Laenuandja
Rahastusviis	Omakapitali suurendamine	Laen (kohustuse suurendamine)
Tasumine finantseerijale	Dividendide maksmine või osakute/aktsiate väärtuse tõstmine	Laenumakse ja laenuintress, intress on kasumist mahaarvatav kulu

Paljudes riikides on tütarühingu intressimaksud emaühingule üldjuhul mahaarvatavad tütarühingu residendiriigis ning teatud juhtudel ka tulumaksuvabad.⁹ Kui emaettevõtte finantseerib tütarühingut osakapitali kaudu, siis ei saa dividendiväljamaksed maha

⁵ Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. International Tax Primer. Kluwer Law International. lk 69.

⁶ European Commission Recommendation of 06.12.2012 on aggressive tax planning.

⁷ Harris, P. & Oliver, D. 2010. International Commercial Tax. Cambridge: Cambridge University Press lk 252 - 253.

⁸ OECD. 2012. Thin Capitalisation Legislation. A Background Paper for Country Administrations.

⁹ James, S. & Nobes, C. 1992. The Economics of Taxation. Fourth Edition. lk 223.

arvata tütarühingu maksubaasist ning dividendide väljamaksetele võivad laieneda kinnipidamismaksud.¹⁰

Kui residendist ettevõtte maksab mitteresidendile intressi, saab maksja intressi tuluarvestusest maha arvata, kui pole kehtestatud vastupidiseid erireegleid. Tihti ei kuulu mitteresidendile makstavad intressid maksustamisele või kohaldatakse neile alandatud maksumäära vastavalt kehtivale maksustamiskokkuleppele.¹¹ Kui mitteresidendist laenuandja on ka residendist äriühingu osanik, siis võib residentriigi ettevõtte tulumaksu baas saada tugevalt kahju, kui tasutakse intresse, mitte dividende.

Erinevalt intressidest pole residendist äriühingu poolt makstud dividendid üldjuhul mahaarvatavad. Vastavalt sellele on tavapärasel tulumaksusüsteemis residendist äriühingu poolt teenitud ja osanikele jaotatud kasum maksustatav kahel tasandil – ettevõtte tulumaksuga, kui ettevõtte tulu saamisel, ja osaniku tulumaksuga, kui kasum on osanikule dividendina välja makstud. Mitteresidendist osaniku puhul kohaldatakse osaniku tulumaksu tavaliselt kinnipeetava maksuna. Eesti ettevõtte kasumi tulumaksusüsteem on jaotuspõhine, mis tähendab, et kasum maksustatakse alles selle jaotamisel.¹²

Mitmes riigis on jaotatud kasumi topeltmaksustamist vähendatud või see välistatakse teatud tüüpi kaudse mahaarvamise süsteemi (ehk imputatsioonisüsteemi) kehtestamisega.¹³ Selle süsteemi puhul arvestatakse äriühingu poolt makstav maks osanikele ja seda käsitletakse krediidina osanike poolt dividendidelt tasumisele kuuluva maksu arvel. Ettevõtte tulumaksu käsitletakse kinnipeetava maksuna, mida äriühing maksab osanike eest. Selle süsteemi eeliseid on mitteresidentidel võimalik kasutada aga üksnes vähestes riikides. Tavaliselt peab mitteresidendist osanik tasuma dividendidelt tulumaksu, saamata ettevõtte tasutud tulumaksu arvel krediiti. Seega tegelikult maksustatakse mitteresidendist osanikke lähteriigis kahel tasandil isegi neis riikides, kus kaudse mahaarvamise süsteem on olemas.

¹⁰ Harris, P. & Oliver, D. 2010. *International Commercial Tax*. Cambridge: Cambridge University Press lk 252 - 253.

¹¹ Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. *International Tax Primer*. Kluwer Law International. lk 71

¹² Ibid. lk 74

¹³ Ibid. lk 73-75.

Seevastu residendist äriühingu poolt teenitud ja mitteresidendist laenuandjale, kes on ka äriühingu osanik, intressina välja makstud tulu on maksustatav ainult ühel tasandil. Intresse saab äriühing maha arvata ja sellepärast maksustatakse mitteresidendile tasutud intressid ainult lähteriigis kinnipeetava tulumaksuga. Mitteresidendile intresside maksmise eelis dividendide maksmise ees tuleneb sellest, et enamik maksusüsteeme kalduvad soodustama residendist äriühingute laenufinantseerimist mitteresidendist investorite poolt.¹⁴

Intresside maksmise eelise kohta toon järgmise näite. Mitteresidendist äriühing X on residendist äriühingu Y kõigi aktsiate omanik. Äriühing Y vajab majandustegevuse finantseerimiseks ühte miljonit eurot. Selle andmiseks on äriühingul X võimalus suurendada äriühingu Y aktsiakapitali ja emitteerida uusi aktsiaid ühe miljoni väärtuses või laenata äriühingule Y vastav summa. Äriühing X teenib intressi- või dividendimakse eelset tulu 100 000 ja jaotab kogu maksustamisjärgse kasumi dividendidena. Tavapärase laenudelt makstav intressimäär on 10%, kehtivad tulumaksu määrad dividendidelt on 5% ja intressidelt 10%. Laenu abil ja omakapitali kaudu finantseerimise maksunduslike tulemite võrdlus on näidatud tabelis 2.¹⁵

Tabel 2. Laenu- ja kapitalifinantseerimise võrdlus.¹⁶

	Laen	Omakapital
Ettevõtte tulu enne intresside või dividendide maksmist	100 000	100 000
Intresside mahaarvamine	100 000	0
Maksustatav tulu	0	100 000
Ettevõtte tulumaks (40%)	0	20 000
Dividendid	0	60 000
Kinnipeetav tulumaks (10%, 5%)	10 000	3 000
Maksusumma kokku	10 000	43 000

Näitest nähtub, on residendist äriühingu finantseerimine laenu abil lähteriigis tasumisele kuuluvate maksude vähendamise mõttes märgatavalt kasulikum, kui see on omakapitali kaudu. Peamine põhjus on selles, et intressid on mahaarvatavad, dividendid aga mitte. Lisaks saab residendist äriühing laenu millal tahes tagasi maksta (aktsiaid tagasi osta

¹⁴ Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. International Tax Primer. Kluwer Law International. lk 74

¹⁵ Ibid. lk 75.

¹⁶ James, S. & Nobes, C. 1992. The Economics of Taxation. Fourth Edition. lk 223.

või kapitali vähendada) ja maksukohustust ei teki; samas kapitaliinvesteeringute tagasimaksmisel tekib maksustatav dividend.¹⁷

Tütärühingu finantseerimine laenukapitaliga tagab emaühingule suurema likviidsuse. Lisaks võimaldab laenu andmine tütarühingu makseraskuste korral nõuda sarnaselt teiste võlausaldajatega oma nõuete rahuldamist vastavalt seadusele.¹⁸

Esimene riik oli Kanada, kes alakapitalisatsiooni regulatsioonid 1971. aastal vastu võttis. Kanadale järgnes 1987. aastal Austraalia ja 1989. aastal Ameerika Ühendriigid. Euroopas hakati alakapitalisatsiooni reegleid vastu võtma hoogsamalt alates üheksakümnendate keskpaigast ning 2005. aastaks rakendas kaks kolmandikku Euroopa liikmesriikidest erinevaid lähenemisi piiramaks rahvusvaheliste ettevõtete, eelkõige ema- ja tütaretevõtete vahelist alakapitalisatsiooni.¹⁹

Euroopa liikmesriikides vastu võetud alakapitalisatsiooni reeglid (*thin capitalization rules*) on suunatud vältimaks laenukapitali liigset kasutamist residendist ettevõtja mitteresidentidest osanike poolt, sooviga võtta ettevõtte kasum välja pigem mahaarvatava intressi vormis kui dividendidena, mida maha arvata ei saa.²⁰ Nende reeglite järgi ei saa residendist äriühingu poolt mitteresidentist osanikule makstud intresse maha arvata, kuna äriühingut finantseeritakse liigselt laenukapitali arvel. Termin "alakapitaliseerimine" (*thin capitalization*) kirjeldab antud maksustamismehhanismi, sest reeglid kehtivad ainult juhul, kui finantseeritava äriühingu omakapital on võlaga võrreldes väike.²¹

Mõnedes riikides on alakapitalisatsiooni reeglid võetud vastu seadusena, teistes toimub see administratiiv- või praktiliste juhendite kaudu. Osades riikides püütakse alakapitaliseerituse probleemiga tegeleda üldiste maksustamise vältimise vastaste reeglite abil. Eri riikide seadustel põhinevad alakapitalisatsiooni reeglid erinevad oluliselt üksteisest. Üldiselt sisaldab enamik neist järgmisi struktuurseid jooni.

¹⁷ Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. International Tax Primer. Kluwer Law International. lk 73.

¹⁸ T. Buettner, M. Overesch jt. The impact of thin-capitalization rules on the capital structure of multinational firms. Journal of Public Economics. Volume 96, Issues 11–12, December 2012, lk 930–932.

¹⁹ T. Büttner, M. Overesch jt. The impact of thin-capitalization rules on Multinationals' Financing and Investment Decisions. Bundesbank Discussion Paper. Frankfurt.

²⁰ T. Buettner, M. Overesch jt. The impact of thin-capitalization rules on the capital structure of multinational firms. Journal of Public Economics. Volume 96, Issues 11–12, December 2012, lk 930–932.

²¹ Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. International Tax Primer. Kluwer Law International. lk 74

Kokkuvõtvalt selgus, et alakapitalisatsioon on maksuplaneerimise meetod, mida kasutavad rahvusvahelised kontsernid maksukohustuse vältimiseks või vähendamiseks. Alakapitalisatsioon seisneb tütarühingu finantseerimises emaäriühingu laenukapitaliga osakapitali asemel. Alakapitalisatsioon mõistena tähendab olukorda, kus antav laen on võrreldes laenusaaaja omakapitaliga väike.

1.2 Kontsernettevõtte olemus ja mõiste

Tänapäevases ettevõtluskeskkonnas on ema- ja tütaretevõtted igapäevane nähtus ning üha enam laienetakse teistesse riikidesse. Ühtlasi liigutakse efektiivsema tootmise ja kasumlikuma ettevõtluse poole. See omakorda loob soodsa keskkonna kontsernettevõtete ehk ema- ja tüharetevõtete tekkeks.

Raamatupidamist reguleerivad rahvusvahelisel tasandil erinevad standardid. Ema- ja tüharetevõtetega seotud mõisted on defineeritud väike – ja keskmise suurusega ettevõtete rahvusvahelises finantsaruandlusstandardi ehk International Financial Reporting Standard for small and medium-sized entities (SME IRFS).²² Selle alusel on koostatud ka Eesti Raamatupidamise Toimkonna juhend number 11 (edaspidi RTJ 11) „Äriühendused ning tütar- ja sidusettevõtete kajastamine”.²³

IFS SME defineerib emaettevõttena ettevõtte, millel on üks või enam tüharetevõtet.²⁴ Tüharetevõtte on ettevõtte, mille tegevust kontrollib teine ettevõtte ehk emaettevõtte.²⁵ Kuigi tüharetevõtte tegevust kontrollib teine juriidiline isik, juhib tüharetevõtte jooksvat tegevust üldjuhul direktorite nõukogu.²⁶ Emaettevõtte võib tüharetevõtte üle omada kontrolli olles ainuaktsionär või omades üle 50 protsendi hääleõiguslikest aktsiatest.²⁷ Kontroll ehk valitsev mõju on võime otsustada teise ettevõtte finants- ja äripoliitika üle.

28

²² Financial Reporting Standard for small and medium-sized entities. www.ifrs.com

²³ Eesti Raamatupidamise Toimkonna juhend 11. Äriühendused ning tütar – ja sidusettevõtete kajastamine. 2013.

²⁴ Financial Reporting Standard for small and medium-sized entities. Glossary of Terms.

²⁵ Financial Reporting Standard for small and medium-sized entities. Consolidated and Separate Financial Statements. Article 4.

²⁶ Mereste, U. 2003. Majandusleksikon I. A-M. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus.

²⁷ *ibid.*

²⁸ Financial Reporting Standard for small and medium-sized entities. Article 9.4.

Ema- ja tütarettevõtete ühisnimetus on kontsern. Kontsern oma olemuselt on juriidiliselt iseseisvatest äriühingutest koosnev ettevõtete rühm, mille liikmed on majanduslikult kontserni keskjuhtkonnast siiski oluliselt sõltuvad. Kontsern koosneb ema- ehk peaettevõttest ja tema tütarettevõtetest ning muudest kontserniga liitunud ettevõtetest ja asutustest. Kontsernettevõtte aluseks on eri ettevõtete vaheline arendatav koostöö, kuid kontserni peaettevõtte või –kompanii käes on tavaliselt teiste kontserniosaliste aktsiate kontrollpakk. Kontserni üldjuhtimisega tegeleb tema juhatus, kuhu kuuluvad tavaliselt suurimad aktsionärid.²⁹

Eesti õigusruumis on ema- ja tütarettevõtte mõiste määratletud Krediidiasutuste seaduses. Selle kohaselt on emaettevõtte³⁰:

1. Äriühing, millele kuulub rohkem kui pool teise äriühingu ehk tütarettevõtja aktsiakapitalist, osakapitalist või aktsiatega määratud häälte arvust.
2. Äriühing, mis on aktsionär või osanik teises äriühingus ning millel on tütarettevõtja juhatuse või nõukogu liikmete enamuse määramise või tagasikutsumise õigus.
3. Äriühing, millel on võimalik teise äriühingu ehk tütarettevõtja juhtimist oluliselt mõjutada äriühingu põhikirjast või temaga sõlmitud lepingust.
4. Äriühing, mis on aktsionär või osanik teises äriühingus ehk tütarettevõtjas, mille juhatuse või nõukogu liikmete enamuse on määratud emaettevõtja poolt ainult hääleõiguse kasutamise teel ning tingimusel, et liikmed on ametis olnud kogu eelnenud ja jooksva majandusaasta kestel ning ühelgi teisel äriühingul ei ole tütarettevõtjale õigusi.
5. Äriühing, mis on aktsionär või osanik teises äriühingus ehk tütarettevõttes, mille aktsiate või osadega määratud häälte enamust kontrollib emaettevõtja teiste aktsionäride või osanikega sõlmitud lepingu alusel.

Lisaks on seadusega sätestatud, et Finantsinspektsioon võib emaettevõtteks lugeda ettevõtte, kes omab mõnel muul viisil lisaks eelnimetatule tegelikku ning valitsevat mõju teise äriühingu üle.³¹ Märkimisväärse seosena on välja toodud juriidilise isiku vähemalt 20 protsendilist äriühingu aktsia- või osakapitali omamist, vähemalt 20 protsendilist aktsiate või osadega määratud häälte omamist ning juhtu, kui juriidilised isikud on kontrollitavad ühe ja sama juriidilise isiku poolt.³²

²⁹ Mereste, U. 2003. Majandusleksikon I. A-M. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus.

³⁰ KAS § 7 lg 1

³¹ KAS § 7 lg 2

³² KAS § 7 lg 4

Tütarettevõtte loomiseks või liitmiseks on erinevaid põhjuseid. Kontsernide teke on üldjuhul seotud ettevõtte kasvamisega ning äriühingu juhtimine võib laienedes muutuda raskeks. Seetõttu loob emaettevõtte juhtimise lihtsustamiseks tütarettevõtteid. Peakompanii võib otsustada tütarettevõtte kasuks ka olukorras, kus tekib vajadus siseneda uude ärivaldkonda, mis ei ole eelnevate emaettevõtte tegevusega seotud. Lisaks on tekkivad kontsernid horisontaalse kombineerumise ja tootmistegevuse mitmekesistamise tulemus.

Ajalooliselt on kontsernid tekkinud eelkõige tootmise kombineerimise, koopereerimise, spetsialiseerumise ja toodangu turustamise efektiivsemaks muutmiseks. Selle tagab ettevõtjate vaheline koostöö. Esimesed kontsernettevõtted tekkisid, kui ligikaudu sama tootmissuunaga ettevõtted ühinesid ühte kontserni. Seda nimetatakse ka horisontaalseks kombineerumiseks. Võrreldes esimeste kontsernide tekkega on kujunenud välja uusi suundi, mis on oluliselt mõjutanud kontserni mõistet. Tänapäeval hõlmab kontserni mõiste pigem väga erineva tootmissuunaga tehaseid, mis vastab tootmistegevuse mitmekesistamisele ehk diversifikatsiooni põhimõttele.³³ Näiteks paiknevad koduelektroonika peavõtte tütreid erinevates riikides, kus ühes tehases toodetakse külmpapile aku, teises tehases väline korpus ja kolmandas pannakse valmistoode detailidest kokku.

Konsernettevõtte koosneb ema- ja tütarettevõttest ning jagunevad rahvusvahelisteks ja siseriiklikeks.³⁴ Põhjuseid, miks ettevõtjad otsustavad tütarettevõtte kasuks, on erinevaid. Dividendide maksmise puhul on oluline mõista, kas kontsern on rahvusvaheline või mitte.

Sõna dividend tuleneb ladina keelsest sõnast *dividendus*, mis tähendas jagamisele kuuluvat. Tänapäeval mõistetakse dividendidena siiski osanikutulu, mis on aktsia- või osahinguga poolt saadud kasumiosa, mis kuulub jaotamisele aktsionäride vahel.³⁵ Mõistet „dividendid“ kasutatakse üldiselt ühisnimetajana osana kasumi kohta, mis on lisandväärtus, mis on ettevõtlusesse investeeritud vara arvelt ettevõttesse juurde toodetud ning millest on maha arvatud kulud. Investeeritud vara on vormistatud kas

³³ Mereste, U. 2003. Majandusleksikon I. A-M. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus.

³⁴ Jakob, T. & Adamson, S. 07.12.2009. „Kuidas maksta dividende?“. *Äripäev*.

³⁵ Vääri, E. 2000. Võõrsõnade leksikon. Tallinn: Tallinna raamatutrukikoda.

osalusena aktsiate või osaku vormis. Kuigi antud kasumiosa kirjeldatakse kui dividende, tuleks näiteks osauhinna puhul kasutada pigem mõistet „osalustulem“.³⁶

Üldistavalt on dividendi mõiste määratletud Organisation of Economic Cooperation and Development (OECD) mudellepingu artikli 10 lõikes 3, mis sätestab, et dividend võib olla tulu nii:³⁷

1. Aktsiatelt, eelis- või asutajaaktsiatelt;
2. muud kasumis osalevad nõuded, välja arvatud võlanõuded;
3. teistel õiguslikel alustel saadav tulu, mis on seotud osalusega äriühingus ning ettevõtte asukoha riigi seadusandluse järgi käsitletav maksustamisel kui tulu aktsiatelt.

Eesti seadusandluses on dividendi mõiste defineeritud Tulumaksu seaduse § 18, mis sätestab, et dividend on väljamakse, mida tehakse juriidilise isiku pädeva organi otsuse alusel puhaskasumist või eelmiste majandusaastate jaotamata kasumist ning mille aluseks on dividendi saaja osalus juriidilises isikus (aktsiate või osade omamine, täis- või usaldusühingu osanikuks või tulundusühistu liikmeks olemine või muud osaluse vormid vastavalt äriühingu asukohamaa seadustele).³⁸

Vastavalt tulumaksuseadusele peab residendist äriühing (sealhulgas ka täis- ja usaldusühing) maksma tulumaksu dividendide väljamaksmisel, olenemata kas dividendid on makstud välja rahalises või mitterahalises vormis. Eestis on dividenditulu maksustamine korraldatud äriühingu tasemel. Kui väärtpaberi omanik saab ettevõttest dividendide kujul tulu, siis vastutab selle tulu maksustamise eest kulumaksu printsiibi alusel väljamaksja ehk ettevõtte, kes dividende maksab. Seega deklareerib tulu ja tasub sellelt maksukohustused ettevõtja, mitte kapitaliomanik ehk dividendi saajast füüsiline isik.³⁹

Kuni aastani 2000. kehtis Eestis hüvitussüsteemi põhimõtet arvestav tulumaksusüsteem, mis muutus peale maksureformi saajandivahetusel.⁴⁰ Alates 2000. aastast ei maksustata Eestis enam juriidiliste isikute teenitud kasumit, vaid ainult dividende ja ettevõtlusega

³⁶ Lehis, L. 2009. Maksuõigus (2, täiend. tr.). Tallinn: Juura.

³⁷ Articles of the OECD Model Tax Convention on Income and Capital. www.oecd.org

³⁸ TuMS § 18 lg 2

³⁹ Tammert, P. 2006. Tulumaks. Tallinn: Sisekaitseakadeemia

⁴⁰ Ibid.

mitte seotud kulusi.⁴¹ Seega on Eesti maksusüsteem jaotuspõhine, mis tähendab, et kasumi maksustamine toimub selle jaotamisel. Antud süsteem on Euroopa riikides vähe levinud. Samas on jaotuspõhise maksustamise eeliseks väiksem ettevõtjate maksukoormus, mis omakorda peaks soodustama ettevõtluse arengut Eestis.

Alates 2009. aastal tehtud tulumaksuseaduse muudatustest maksustatakse dividende Eestis järgnevalt⁴²:

1. Välja makstavaid dividende maksustatakse ettevõtte tulumaksuga, mis 2015. aastal on 20/80. See tähendab, et dividendide tulumaksu kohustuse arvutamise aluseks on väljamakstav summa ehk maksustatakse netodividendide summa. Maksustatav summa enne maksumääraga (20) korrutamist maksukohustuse tekkimise ajale vastavalt jagada 80. Dividendide maksmisel tuleb lähtuda maksumäärast, mis kehtis kasumi teenimise aastal.
2. Kui dividende maksab tütarühing emaühingule, siis tekib tütaretevõttel maksukohustus dividendide jaotamise hetkel, mis 2015. aastal on 20/80 netodividendide summalt.
3. Kui emaettevõtte maksab edasi dividende, mis on saadud tütarühingult, milles osalus on vähemalt 10%, siis neid dividende ettevõtte tulumaksuga ei maksustata.
4. Dividendide omanikele võib dividende maksta maksuvabalt.

Et vältida juuridilist ja majanduslikku topeltnmaksustamist, siis on sõlmitud riikidevahelisi kokkuleppeid. Juriidiline topeltnmaksustamine esineb juhul, kui üks isik tasub korduvalt sama tulu pealt maksu. Majanduslik topeltnmaksustamine on ühe maksuobjekti korduv maksustamine erinevate isikute tuluna.⁴³

Riikidevahelistele kokkulepetele lisaks on üks olulisemaid ema- ja tütaretevõtte maksutamist reguleeriv Euroopa majanduspiirkonnas Ema- ja tütarühingu direktiiv 90/435/EEC (edaspidi ema-tütredirektiiv). Selle direktiivi peamine eesmärk on luua Euroopa Ühenduse piires siseturu tingimustega analoogilised tingimused kõigile ettevõtetele ja vältida topeltnmaksustamise tekkimist ühes liikmesriigis asuva tütarühingu kasumi jaotamisel teises liikmesriigis asuvale emaühingule.⁴⁴ Direktiiv on mõeldud kohaldamiseks piiriüleste olukordade puhul ehk rahvusvaheliste kontsernide puhul.

⁴¹ Lehte, A. & Lehte, J. 2009. *Finantsarvestus* (2, täiend. tr.). Tallinn: Deebet.

⁴² Jakob, T. & Adamson, S. 07.12.2009. „Kuidas maksta dividende?“. *Äripäev*.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ European Parent-Subsidiary Directive 90/435/EEC.

Direktiivi eesmärkide saavutamiseks on ema-tütre direktiivis sätestatud, et⁴⁵:

1. Kontsernisisesed ent piiriülesed dividendide väljamaksed tuleb vabastada tütarühingu poolt kinnipeetavast maksust ning;
2. emaühing ehk dividendi saaja liikmesriik peaks hoiduma sissetuleva dividendi maksustamisest või maksustama, kuid lubama emaettevõttel tulumaksudkohustusest maha arvata tütarühingu poolt teises liikmesriigis juba tasutud tulumaks.

Direktiivi kohaselt kohaldab iga Euroopa Liidu liikmesriik direktiivi⁴⁶:

1. Kasumi osas, mida Euroopa Liidu liikmesriigi äriühing saab teistest liikmesriikides paiknevalt tütaretevõtjatelt;
2. selle kasumi puhul, mida Euroopa Liidu liikmesriigi äriühingud maksavad tütaretevõtjana teistes liikmesriikides asuvatele äriühingutele.

Direktiivi üldreegel, mida ema- ja tütarühingu dividendide maksustamisel peaks rakendama, on kirjas direktiivi artiklis 5. See sätestab, et tütarühingu liikmesriik vabastab nõuetele vastavad dividendid kinnipeetavast maksust.⁴⁷ Siinkohal on oluline märkida, et eelkirjeldatud artikkel mõjutab maksumaksjaid otseselt, kuna on ülimuslik sellest erineva siseriikliku sätte suhtes.

Ema-tütre direktiivi artikkel 6 sätestab, et emaühingu asukoha liikmesriik ei tohi maksustada kinnipeetava maksuga kasumit, mida see äriühing saab tütaretevõtelt.⁴⁸ Samas toob artikkel 8 lõige 2 välja, et direktiiv ei mõjuta siseriiklike või lepingupõhiste eeskirjade kohaldamist, et kaotada või vähendada dividendide majanduslikku topeltnmaksustamist, eriti nende sätete ulatuses, mis käsilevad dividendide saajate maksu ümberarvestamist.⁴⁹ Seega ei keela direktiiv muid majanduslikku topeltnmaksustamist vältivate meetmete rakendamist.

Kokkuvõtvalt selgus, et kontsernettevõtte koosneb ema- ja tütaretevõttest. Emaettevõtte on ettevõtte, millel on üks või enam tütaretevõtet ning tütaretevõtte on aga ettevõtte, mille tegevust kontrollib teine ettevõtte ehk emaettevõtte. Tütaretevõtte tegevust kontrollib teine juriidiline isik ehk emaettevõtte, kuid jooksvalt juhib tütaretevõtte tegevust üldjuhul direktorite nõukogu. Põhjuseid, mis ettvõtjad otsustavad tütaretevõtte

⁴⁵ European Parent-Subsidiary Directive 90/435/EEC.

⁴⁶ European Parent-Subsidiary Directive 90/435/EEC, article 1 paragraph 1

⁴⁷ Ibid, article 5

⁴⁸ Ibid, article 6

⁴⁹ Ibid, article 8 paragraph 2

kasuks on erinevaid. Dividendide maksmise puhul on oluline mõista, kas kontsern on rahvusvaheline või mitte. Rahvusvahelisel tasemel on ema- ja tütarettevõtte defineeritud rahvusvaheliste standarditega. Eesti siseselt on ema- ja tütarettevõtte mõiste toodud Krediitiasutuse seaduses.

2. ALAKAPITALISATSIOONI REGULATSIOONI VÕIMALIKKUSEST EESTIS

2.1 Alakapitalisatsiooni regulatsioonid Euroopa Liidus

Euroopa Liidus on maksuplaneerimine probleem, millega tuleb tegeleda pidevalt. Üks võimalusi vältida maksuplaneerimist, on kehtestada selle vastased regulatsioonid. Alakapitalisatsiooni regulatsioone kasutavad vanemad Euroopa Liidu liikmesriigid nagu Saksamaa ja Holland, aga ka Eesti lähinaabrid Läti ja Leedu.

Euroopa Komisjon võttis 6. detsembril 2012. aastal vastu maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidmise vastase tegevuskava. Tegevuskava preambulais nenditakse asjaolu, et maksuplaneerimise struktuurid arenevad pidevalt ja neile reageerimine muutub üha keerulisemaks, mistõttu on komisjoni meelest liikmesriikides kasutusel olevad kuritarvitamise vastased meetmed ebapiisavad.⁵⁰ Tegevuskava toob välja, et maksuplaneerimine on muutunud agressiivsemaks ja sellest tingitud maksukahju ei saa eirata. Preambula punktis 5 juhib komisjon tähelepanu olukordadele, kus maksumaksja saab rahalist kasu, kui tulu ei maksustada üheski maksujurisdiktsioonis ehk tekib topeltmaksuvabastus. Selle vältimiseks soovib komisjon vastu võtta liikmesriikides ühtsed üldised kuritarvitamise vastased meetmed.⁵¹

Ühe võimalusena vältida maksuplaneerimiste kahjulikku mõju, on kehtestada spetsiifilised regulatsioonid. Alakapitalisatsiooni regulatsioonid kehtestasid esmalt suurriigid nagu Kanada, Ameerika Ühendriigid ja Austraalia, kellele hiljem järgnesid osad Euroopa riigid. Euroopa liikmesriigid hakkasid alakapitalisatsiooni regulatsioone vastu võtma hoogsamalt üheksakümnendate keskpaigast. Kaks kolmandikku Euroopa liikmesriikidest rakendas 2005. aastaks erinevaid lähenemisi piiramaks rahvusvaheliste ettevõtete, eelkõige ema- ja tütarettevõtete vahelist alakapitalisatsiooni.⁵²

⁵⁰ European Commission Recommendation of 06.12.2012 on aggressive tax planning.

⁵¹ European Commission Recommendation of 06.12.2012 on aggressive tax planning.

⁵² T. Büttner, M. Overesch jt. The impact of thin-capitalization rules on Multinationals' Financing and Investment Decisions. Bundesbank Discussion Paper. Frankfurt.

Alakapitalisatsiooni reeglid kehtivad üldjuhul ainult mitteresidendist laenuandjate puhul, kes omavad olulist protsenti residendist äriühingu osadest. Osaluse ulatus varieerub riigiti kindlaks määratud protsendist kuni täieliku kontrollini residendist äriühingu üle.⁵³ Enamike riikide alakapitalisatsiooni reeglid kehtivad ainult residendist äriühingutele. Kasum võib väheneda ka juhul, kui seotud isikutele makstakse ülemäärast intressi, seda just residendist täis- ja usaldusühingute ja mitteresidendist äriühingute haruettevõtete puhul.⁵⁴

Üldjuhul kohaldatakse alakapitalisatsiooni reegleid ainult teatud ülemäärase intressi maksmise korral residendist äriühingu mitteresidendist osanikele. Kas intress on ülemäärane, otsustatakse tavaliselt äriühingu võla ja omakapitali suhte järgi. Teisisõnu, maha arvata ei saa ainult omakapitaliga võrreldes kunstlikult kõrget laenuintressi, mis on tegelikult laenuks maskeeritud omakapital.⁵⁵ Teine meetod, mida soovitab OECD, püüab võla ja omakapitali iseloomustamisel võtta arvesse kõiki asjaolusid ja fakte, kaasa arvatud residendist äriühingu võla ja omakapitali suhet. OECD arvamusel on see meetod kooskõlas siirdehindade puhul laialdaselt kasutatava standardiga ning selle meetodi kasutamisel välditakse fikseeritud võla ja omakapitali suhte paindumatust ja meelevaldsust.⁵⁶

Alakapitalisatsiooni reeglite tarbeks võib võla ja omakapitali suhte leida kas⁵⁷:

1. Suhtena, mis arvutatakse konsolideeritult, arvestamata ettevõtete vahelisi võlgu ja omakapitali;
2. lähtuvalt kõigi residendist äriühingute või kõigi konkreetsetes tööstus- või kaubandussektoris tegutsevate residendist äriühingute võla ja omakapitali keskmisest suhtest.

Alates 31. detsembrist 2002. kehtivad Lätis alakapitalisatsiooni reeglid teatud piirangutega. Üldine kasutatav reegel on, et kui võla suurus ületab neli korda maksustamisperioodi omakapitali. Antud reegel ei puuduta laenuintresse, kui laenu on väljastanud finantsasutus, mis tegutseb Lätis või Euroopa liikmesriigis, või nende riikide finantsasutus, millega Lätil on sõlmitud topeltmaksustamise vältimise leping.⁵⁸

⁵³ Global Tax Series. 2014. European Tax Handbook.

⁵⁴ Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. International Tax Primer. Kluwer Law International. lk 75

⁵⁵ Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. International Tax Primer. Kluwer Law International. lk 72

⁵⁶ OECD. 2012. Thin Capitalization Legislation. A Background Paper for Country Tax Administrations.

⁵⁷ Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. International Tax Primer. Kluwer Law International. lk 75

⁵⁸ Global Tax Series. 2014. European Tax Handbook. lk 535.

Leedu alakapitalisatsiooni reeglite kohaselt võla ja omakapitali suhe on sarnaselt Lätiga 4:1 ning laenuintresse ei saa maha arvata, kui;

1. Laenuandja omab otseselt või kaudselt rohkem kui 50% aktsiatest või õigustest dividendidele;
2. koos seotud osapooltega omatakse kokku rohkem kui 50% aktsiatest või õigustest dividendidele ning laenuandja osalus laenusaavas ettevõttes on rohkem kui 10%.⁵⁹

Antud tingimustel on võimalik Leedus siiski laenuintresse maha arvata. Selleks peab maksumaksja tõestama, et samasugune laen eksisteeriks samadel tingimustel ka mitte seotud osapoolte vahel. Sarnaselt Lätiga ei kehti antud reegel finantsasutustele, kelle tegevusala on laenude väljastamine. Lisaks ei tohi intressimäär emaühingu antaval laenul ületada keskmist pangaintressimäära, mis kehtib laenuandja riigis.⁶⁰

Sarnaselt Leeduga on ka Poolas kasutusel teatud lisatingimustega alakapitalisatsiooni regulatsioon. Poolas ei tohi võla- ja omakapitali suhe olla suurem kui 3:1, kui võlakapital on saadud osanikelt, kelle osalus on laenusaavas ettevõttes vähemalt 25 protsenti.⁶¹

Ka Taanis on kasutusel erilahendus. Taanis on kasutusel võla- ja omakapitali piirmäär 4:1 ning seda suhet ületavas osas ei saa intressimakseid kasumist maha arvata. Lisaks seotud osapooltelt saadud laenukapitalile kehtib regulatsioon ka laenudele, mis on saadud kolmandatelt isikutelt (näiteks krediidasutustelt), kuid mille tagatise on andnud seotud isik. Alakapitalisatsiooni reeglite piirangud rakenduvad üksnes võõrkapitalile, mis ületavad 10 miljonit Taani krooni.⁶²

Tšehhi kasutab alakapitalisatsiooni vastast regulatsiooni, mille põhiolemus seisneb võla- ja omakapitali piirmäära ületatavate intressi väljamaksete kvalifitseerimist dividendide väljamaksmisena äriühingust. Võlakapitali arvestusse võetakse üksnes seotud isikutelt saadud laene. Lubatud suhteks on 4:1 tavalise äriühingu puhul. Kasutusel on erinev suhe krediidi- ja kindlustusühingutele, kelle piirmäära aluseks on suhe 6:1. Tšehhis

⁵⁹ Ibid. lk 568.

⁶⁰ Global Tax Series. 2014. European Tax Handbook. lk 568-567.

⁶¹ P. Kotab. The International Comparative Legal Guide to: Corporate Tax 2012. Poland. Global Legal Group: Information Press Ltd October 2011, lk 200

⁶² Ibid. Denmark. Lk 79-80

kasutatav regulatsiooni ei laiene Euroopa Majanduspiirkonna riikide residentidele makstavatele intressitasudele. Kolmandate riikide residentidele tasutud intressimaksetelt peab Tšehhi üldjuhul kinni kinnipidamismaksu.⁶³

Alakapitalisatsiooni reeglitest on Hollandis kasutusel süsteem, kus maksumaksja saab valida kahe meetodi vahel. Esimene meetod on *safe harbor* test, mille aluseks võetakse äriühingu majandusaasta näitajad ning 3:1 võlakapitali ja omakapitali suhet ületavatelt võlakohustustelt intressimaksed ei ole mahaarvatavad intressimaksja maksustatavast tulust ehk maksubaasist. Kuid piirmäära ületavad 500 000 eurot võib siiski igal juhul maha arvata. Teine meetod on grupi test, kus aluseks võetakse gruppi konsolideeritud äriühingute aruanded. Selle meetodi juures ei kehti erand esimese 500 000 euro kohta.⁶⁴

Ka Saksamaal on kasutusel alakapitalisatsiooni reeglite erilahendus, mille kohaselt saab äriühingu tasutud aastaseid laenuintresse mahaarvata 30% ulatuses maksumaksja aastasest maksueelsest ärikasumist enne kulumit (*EBITA - earnings before interest, depreciation, taxes and amortization*). See piirang hõlmab kõiki intresse ehk ka kolmandatele isikutele tasutavaid intresse ning kasutamata jäetud intresse võib maha arvata järgmistel majandusperioodidel.⁶⁵ Kuna Saksamaal puudub üldine kinnipidamismaks intressidelt⁶⁶, siis kehtivad ka siin erandid, kuhu kuulub intressi kogusumma piirang, mis peab olema väiksem kui 3 miljonit eurot, intress tasutakse sõltumatule kolmandale laenuandajale (kuid laenuleping ei tohi olla kolmepoolne) või tegemist on äriühingute gruppiga. Viimasel juhul tuleb tõendada, et äriühingu võõr- ja omakapitali suhe on võrdne või kõrgem kui äriühingute grupi eelmise aasta võõr- ja omakapitali suhe.⁶⁷

Belgias on kasutusel kaks reeglit alakapitalisatsiooni vältimiseks⁶⁸:

⁶³P. Kotab. The International Comparative Legal Guide to: Corporate Tax 2012. Poland. Global Legal Group: Information Press Ltd October 2011, Czech Republic. lk 74.

⁶⁴G. Keizer, M. Sunderman. The debt-equity conundrum. Netherlands. Netherlands: IFA 2012, volume 97b, lk 503.

⁶⁵H. Fischer, A. Lohbeck. 2012. The debt-equity conundrum. Germany. Netherland: IFA 2012, volume 97b, lk 319.

⁶⁶R. Engl, G. Specker. The International Comparative Legal Guide to: Corporate Tax 2012. Germany. Global Legal Group: Information Press Ltd October 2011, lk 104.

⁶⁷H. Fischer, A. Lohbeck. 2012. The debt-equity conundrum. Germany. Netherland: IFA 2012, volume 97b, lk 320.

⁶⁸T. Blockerye, P. Caubergh. The International Comparative Legal Guide to: Corporate Tax 2012. Belgium. Global Legal Group: Information Press Ltd October 2011, lk 47-48

1. Intressid ei ole mahaarvatavad, kui intressisaajal puudub tulumaksukohustus või ta asub kahjulikus maksurežiimis, ning kui intressimaksed on seotud laenudega, mille suhe intressimaksja maksustavate reservide võrra suurendatud sissemaksud kapitaliga on suurem kui 7:1⁶⁹;
2. Mahaarvamine ei ole lubatud, kui laenuandja aktsionärid või juhatus on seotud laenusaaajaga ning laenu kogusumma suhe laenusaaaja maksustavate reservide võrra suurendatud sissemakstud kapitaliga on suurem kui 1:1. Antud reegli puhul piirmäära ületavatest laenukohustustest arvestatavaid intresse kvalifitseeritakse ümber kui dividendide maksmist ja peetakse neilt kinni tulumaks 25%.

Kui intressisaaja on mitteresident, siis isegi ümberkvalifitseerimata intressimaksetelt, peetakse Belgias kinni tulumaksu 15%. Kinnipidamist ei toimu kui intressisaaja on Euroopa Majanduspiirkonna riigi resident. Euroopa Kohtu arvates on Belgia „1:1 reegli“ kohaldamine vastuolus liidus kehtiva asutamisvabadusega (Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 49 ja 54) ning kujutab endast diskrimineerimist, kui sama reegel ei laiene Belgia residentidest intressimaksete saaja juhtumitele.⁷⁰

Slovakkias olid alakapitalisatsiooni vastased regulatsioonid kasutusel kuni 2004. aastani, mil need tühistati. Slovakkia valitsus tegi 2014. aastal ettepaneku ühe meetmena kasutusele võtta alakapitalisatsiooni reeglid, et vähendada riigieelarve defitsiiti. Slovakkia valitsus loodab, et alakapitalisatsiooni reeglite taastamisega lisandub 2015.aasta jooksul riigieelarvesse 63 miljonit eurot, mis moodustab umbes 0,1% Slovakkia sisemajanduse kogutoodangust. Erinevalt eeltoodud regulatsioonidest, tahab Slovakkia rakendada regulatsioone, mis seaksid intresside mahaarvamise ärikasumiga. Kui kasum enne mahaarvamisi ehk EBITA (*Earnings before Interest, Taxes and Amortization*) on positiivne, siis ei ole seotud osapooltelt saadud laenudelt makstavad intressid mahaarvatavad. Kuigi antud regulatsioon toob riigieelarvesse arvestavat lisatulu, siis opositsioon leiab, et nii karm regulatsioon seab ohtu Slovakkia konkurentsivõime Euroopas ja vähendab välisinvesteeringuid.⁷¹

⁶⁹ Majerovitš, N. 2013. Euroopa Liidu ja liikmesriikide uued meetmed agressiivse maksuplaneerimise tõkestamiseks tulumaksu valdkonnas. Tartu Ülikooli Õigusteaduskond : magistritöö.

⁷⁰ Lammers & Van Cleeff NV v Belgische Staat, Case No C- 105/07, ECJ, Judgment, 17.01.2008. p 34

⁷¹ Cibul'a, T. „2015: Thin Capitalization Rules Reintroduced.“ Transfer Pricing International Journal, 30.12.2014.

Lisaks eelkirjeldatud Euroopa Komisjoni tegevusplaanile ja väljatoodud regulatsioonidele, mõjutab intresside mahaarvamist ja maksustamist ka OECD avaldatud tegevuskava maksubaasi vähendamise ja kasumi väljaviimise vältimiseks, koondnimetusega BEPS (*Base Erosion and Profit Shifting*). 2013. aasta juunis avaldatud BEPS tegevuskavaga tahetakse anda soovitusi ja töötada välja vastav riikideülene rahvusvaheline lepinguline instrument, tagamaks, et eelkõige rahvusvahelised suurettevõtted ei saaks kasutada erinevate riikide maksuseadusi ja topeltnmaksustamise vältimise lepinguid viisil, mis võimaldab mittemaksustamist või kasumi väljaviimist madala maksumääraga territooriumitele. Raporti meetmed on jaotatud 15 tegevuseks.

Üks olulisemaid maksualgatuse tegevustest puudutab hübriidinstrumente. Kuna finantsinstrumentide juriidiline ja maksukäsitus erineb riigiti, võib tekkida olukord, kus tulu ei maksustata üheski riigis või võimaldatakse kulu arvata maha mitmekordselt. Näiteks võidakse finantsinstrumenti laenuna käsitleva riigi ettevõtjal lubada sellelt makstav intress maha arvata oma maksustatavast tulust, kuid tehingu teise poole tasemel käsitletakse saadud tulu maksuvaba dividendina. Tulemusena saab kontsern vähendada intresse maksuva äriühingu tulumaksukulu, ilma et tasu saava äriühingu tasemel oleks see võetud tulumaksuarvestuses arvesse.⁷²

Tegevuskava esialgse versiooni artiklis 4 soovitatakse mahaarvamist võimaldavaid regulatsioone rakendada kõigile maksetele, mille majanduslik sisu vastab intressidele. Raport toob välja erinevaid intressidega samaväärseid maksete näiteid nagu näiteks kasumi osalusega laene, kaudseid intresse, aktsiate vastu vahetavaid obligatsioone, finantseerimisrentimist, garantiisid ja lepingutasusid.⁷³ Kuna BEPS tegevusplaani väljundeid soovitatakse saavutada 2016. aastaks, siis mõjutab tegevuskava ka Eestis intresside maksustamist ja mahaarvamist.

Kokkuvõtvalt selgus, et intresside mahaarvamise piiramine on Euroopas aktuaalne teema. Lisaks Euroopa Komisjoni 2012. aasta tegevusplaanile, kujundab Euroopa majanduskeskkond ka OECD BEPS tegevuskava. Euroopas on alakapitalisatsiooni regulatsioonid kasutusel eri viisidel. Alakapitalisatsiooni regulatsioonide kehtestamine

⁷² Henshall, J & Donegan, R. „BEPS Action Point 4: An Examination“. *Transfer Pricing International Journal*, 05.02.2015.

⁷³ Ibid.

on üks võimalusi suurendada tulusid riigieelarves. Kõige tavalisem alakapitalisatsiooni reeglite väljund on võla- ja omakapitalile suhte kehtestamine. Fikseeritud suhteid kasutavad riigid nagu Läti, Taani ja Poola. Samuti on rakendatud erilahendusi, mida kasutavad näiteks Belgia, Holland ja Saksamaa. Seega on Euroopas alakapitalisatsiooni reguleerimine tavapärane.

2.2 Alakapitalisatsiooni esinemine Eestis aktsiaseltside näitel

Euroopa Liidu liikmesriigid rakendavad kõik eri meetodeid agressiivse maksuplaneerimiste vastu, kuid kõigi eesmärgiks on takistada topeltnmaksuvabastust või maksudest hoidumist. Alakapitalisatsiooni regulatsioonide eesmärk on takistada liigset laenuintressi mahaarvamist ärikasumist ning kasumi viimist ettevõttest maksuvabalt välja. Analüüsides rahvusvaheliste ettevõtete omavahelisi laene ja aktsiakapitali suhet, saab põgusa ülevaate, kas alakapitalisatsioon on Eestis probleemiks või mitte.

Alakapitalisatsiooni analüüsimiseks Äriregistrile. Päringus sooviti andmeid ettevõtete kohta, mis on tegutsenud Eestis alates 2000. aastast ja kellel on kas ema- või tütarettvõtteid. Antud kriteeriumite põhjuseks on asjaolu, et alates 2000. aastast hakkas Eestis kehtima jaotuspõhine tulumaksusüsteem ning valitud ajavahemik 2000.-2013. on piisav vajalike andmete saamiseks.

Äriregister väljastas nimekirja 105 ettevõtja kohta (vt lisa 1). Analüüsimiseks sobivad äriühingud sorteeriti esmalt aktsionäride päritolumaa järgi. Seejärel analüüsiti, kas äriühingu aktsionäriks on füüsilised või juriidilised isikud. Analüüsitava valimist jäeti välja ettevõtjad, kelle aktsionärideks olid füüsilised isikud või residendist juriidilised isikud. Kuna lõputöö keskendub alakapitalisatsiooni kasutamisele rahvusvahelistes ema- ja tütarettvõtetes, ei ole kaasatud analüüsitava valimisse Eesti residendist juriidilisi isikuid.

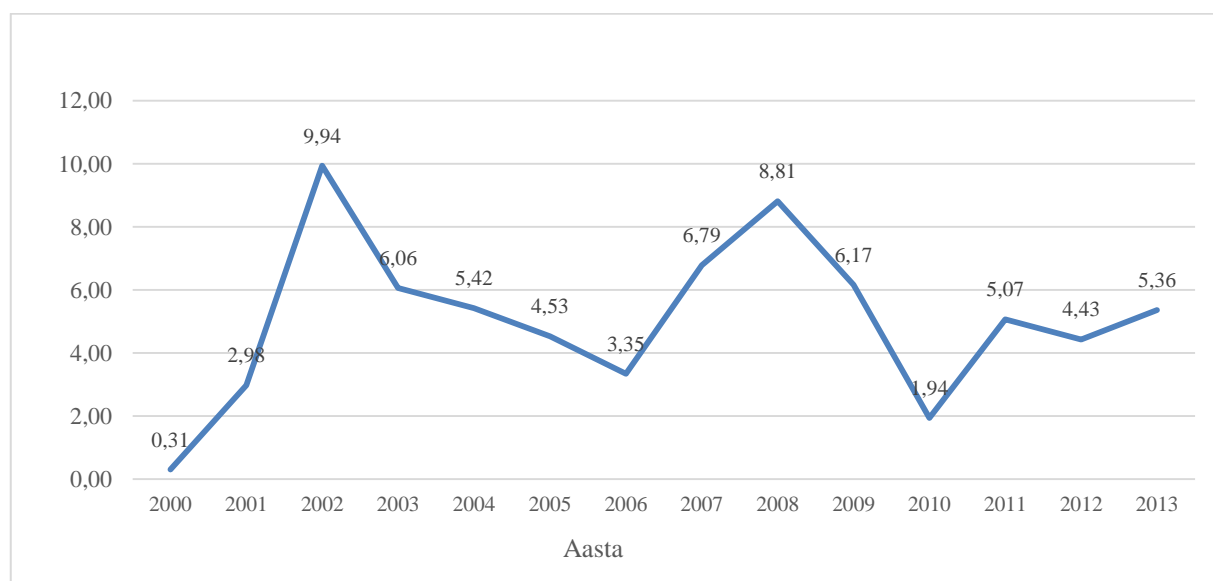
Analüüsitava andmete võrreldavuseks jäeti valimist välja ka ettevõtted, kelle aktsionärid olid vahetunud analüüsitava perioodi vältel. Näiteks jäid analüüsitava valimist välja ettevõtted, kelle aktsionäriks oli saanud mitteresidendist juriidiline isik analüüsitava perioodi lõpus. Valimi analüüsi tulemusena selgus, et 105 ettevõtjast 20 ettevõtja andmed olid sobilikud analüüsimiseks. 2000. aastal asutatud ettevõtetest oli umbes 19% asutatud välisettevõtete poolt.

Analüüsiprotsessi tegi keeruliseks majandusaasta aruannete ülesehitus ja otsitava andmete olemasolu. Näiteks on aruandes võlakohustused kirjeldatud sünteetiliselt, mis pole analüütiliselt välja toodud. Väga vähe infot on kajastatud ka intresside kohta. Aruannetes on kirjas, et kohustused on kajastatud õiglaselt ja on juhatuse hinnangul

turutingimustele vastavad, kuid puuduvad analüütilised kirjed, mis võimaldaksid aruande lugejal selles veenduda. Üldjuhul on intress toodud välja kasumiaruandes finantskulude real. Samuti on märgatav, et andmete kajastamise põhjalikkus sõltub audiitorettevõtjast.

Analüüsis on kasutatud majandusaasta aruandeid perioodil 2000.-2013 (vt lisa 2). Omakapitali ja võlakapitali jagamisel saadi suhe, mis kirjeldab kas ettevõtte on alakapitaliseeritud. Lõputöös lähtuti Lätis ja Leedus kasutusel olevast võla- ja omakapitali suhtest, mis on 4:1. Töös jagati emaettevõttelt saanud laenu aktsia- või osakapitaliga, leidmaks, kui suur on nende vaheline suhe.

Analüüsitud ettevõtete keskmine suhe võla- ja aktsiakapitali vahel jääb neljal aastal alla kehtestatud piirsuhte 4:1. Samas on üheksal aastal suhe kõrgem kui 4, mis tähendab, et ettevõtted kasutavad keskmiselt oluliselt rohkem võlakapitali ning nende omakapital on üsna väike võrreldes kohustuste hulgaga.

Joonis 1. Keskmine võla- ja aktsiakapitali suhe analüüsitud ettevõtetes.⁷⁴

Kuigi keskmine näitaja perioodil 2000.-2013. on vahemikus 0,31 kuni 9,94, siis suhete maksimum oli aastate lõikes 76,2 (vt lisa 2). See tähendab, et antud ettevõttes oli laenukapitali rohkem kui 76 korda enam reaalsest aktsiakapitalist. Samas nähtus antud ettevõtte puhul suhte pidev vähenemine, millest võib järeldada, et laen maksti emaettevõttele perioodi lõpuks tagasi. Samas oli valimis ettevõtteid, kelle laenukohustus

⁷⁴ Autori koostatud lisa 2 alusel.

püsis aastate jooksul muutumatu. Kahjuks ei selgunud majandusaastaaruannetest, kas sel perioodil maksti laenult emattevõttele intressi või mitte.

Antud analüüsi põhjal saab järeldada, et alakapitalisatsioon on Eestis probleemiks. Analüüsi põhjalikumaks läbiviimiseks oleks vaja enam andmeid, et otsustada, kui suur võiks olla prognoositav maksutulu intresside maharvamise piiramisel. Intresside mahaarvamise piiramist mõjutab ka BEPS tegevuskava.

Aastal 2015. puuduvad Eestis alakapitalisatsiooni regulatsioonid, kuid probleem on aktuaalne. Maksuhaldur saab teoreetiliselt liigselt makstud intressid ümberkvalifitseerida Maksukorralduse seaduse (edaspidi MKS) § 84 alusel, mille kohaselt kohaldatakse tehingule või toimingule tingimusi, mis vastavad tehingu või toimingu tegelikule sisule.⁷⁵ Kuna nendel seadusesätetel puuduvad erinormid, on maksuhalduril keeruline tõestada, et osa intressimaksetest kujutab endast varjatud dividende.⁷⁶

MKS § 84 grammatiline sõnastus on sarnane Euroopa komisjoni 2012. aasta tegevuskava punktiga 4.2, kus on esitatud üldiste kuritarvituste vältimise säte (*general anti-abuse rule*)⁷⁷. Erinevus sõnastuses MKS § 84 ja tegevuskava punkti 4.2 vahel on viimase täpsemas sõnastuses, kuhu on lisatud täiendavalt järgmine lause: „Riikide ametiasutused peaksid käsitlema kõnealuseid võtteid maksueesmärgil vastavalt nende majanduslikule sisule.“ Antud lause on oluline, kuna viitab kuritarvituste vastase reegli rahvusvahelisele kontekstile, kuna kasutab väljendit „riikide ametiasutused“.⁷⁸

Aastal 2015. kehtiv MKS § 84 sõnastus ei täpsusta, kas säte on kohaldatav rahvusvahelises kontekstis ehk riikidevaheliste tehingute puhul.⁷⁹ Kui MKS § 84 kohaldamisel peaks tekkima vastuolu välislepingutega (seal hulgas maksulepingutega), siis lähtuvalt MKS § 1 lõikest 5 tuleb kohaldada välislepingu sätteid.⁸⁰ Maksulepingu üheks ülesandeks on piirata lepinguosaliste riikide maksustamisõigust, et tagada õiglane

⁷⁵MKS § 84

⁷⁶Majerovitš, N. 2013. Euroopa Liidu ja liikmesriikide uued meetmed agressiivse maksuplaneerimise tõkestamiseks tulumaksu valdkonnas. Tartu Ülikooli Õigusteaduskond : magistritöö.

⁷⁷ European Commission Recommendation of 06.12.2012 on aggressive tax planning. Section 4.2.

⁷⁸Majerovitš, N. 2013. Euroopa Liidu ja liikmesriikide uued meetmed agressiivse maksuplaneerimise tõkestamiseks tulumaksu valdkonnas. Tartu Ülikooli Õigusteaduskond : magistritöö.

⁷⁹Majerovitš, N. 2013. Euroopa Liidu ja liikmesriikide uued meetmed agressiivse maksuplaneerimise tõkestamiseks tulumaksu valdkonnas. Tartu Ülikooli Õigusteaduskond : magistritöö.

⁸⁰ MKS § 1 lg 5

maksustamine.⁸¹ Seega ei ole välistatud olukord, kus näiteks maksuleping lubab teatud tehingu liigile soodsat kohtlemist, mis on aga vastuolus tehingu majandusliku olemusega. Sel juhul ei ole võimalik maksuhalduril tugineda MKS § 84.

Riigikohtu halduskolleegium on oma kohtupraktikas üheselt mõistetavalt seletanud, et MKS § 84 kohaldamine on õigustatud juhul, kui tegemist on tehingutega, millel puudub majanduslik sisu ning mille eesmärk on vältida maksude tasumist.⁸² Seega Riigikohtu käsitluse kohaselt ei ole tehingu ümberkvalifitseerimine maksuhalduri poolt lubatud, kui tehingul on olemas majanduslik sisu, kuid maksukohustuslane teeb teadva valiku maksude seisukohalt soodsama tehinguvormi kasuks. Selle kohta on halduskolleegium sedastanud⁸³, et maksukohustuslasel peab olema vabadus teha tema poolt valitud toiminguid, arvestades muu hulgas maksunduslike kaalutlustega, ning kellelgi ei ole kohustust korraldada oma tegevust viisil, millega kaasneb kõrgem maksukoormus. Maksukohustuslane võib teha valikuid, mis on ajendatud maksukulude kokkuhoiu kavatsusest ning puudub kohustus tegeleda äritegevusega selliselt, et riigi maksutulu oleks võimalikult suur. Õiguspärase maksuplaneerimisega on tegemist seni, kuni maksukohustuslase tehingu vorm vastab selle tegelikule majanduslikule sisule ja järgitakse maksuseadusi.⁸⁴

Riigikohus on selgitanud MKS § 84 kohaldamist rahvusvahelises kontekstis haldusasjas 3-3-1-42-11188⁸⁵, kus maksuhaldur omistas MKS § 84 ja § 22 alusel välismaise äriühingu tulu Eesti residendist juriidilisele isikule. Riigikohtu halduskolleegium selgitas, et kui siseriiklikku õigust saab tõlgendada mitmeti, siis Euroopa Kohtu praktikast⁸⁶ lähtuvalt tuleb eelistada EL õigusega kooskõlas olevat tõlgendust.

Eeltoodud arvestades ei ole siiski MKS § 84 (ja ka komisjoni soovitusel viidatud säte) alati piisav agressiivsete maksuplaneerimiste ära hoidmiseks. Seetõttu on jätkuvalt vajalikud spetsiifilised kuritarvituste vastased regulatsioonid agressiivse maksuplaneerimise ja maksupettuste tõkestamiseks.

⁸¹ Lehis, L. 2009. Maksuõigus (2, täiend. tr.). Tallinn: Juura. lk 241.

⁸² *Maret Lilleorg vs Maksu- ja Tolliamet*, lahend nr 3-3-1-79-11. 13.02.2012. p 18.

⁸³ *Ibid.*

⁸⁴ Majerovitš, N. 2013. Euroopa Liidu ja liikmesriikide uued meetmed agressiivse maksuplaneerimise tõkestamiseks tulumaksu valdkonnas. Tartu Ülikooli Õigusteaduskond : magistritöö.

⁸⁵ *Syntax Trading OÜ vs Maksu- ja Tolliamet*, lahend nr 3-3-1-25-12. 05.12.2012. p 12.

⁸⁶ *Land Oberösterreich v ČEZ.*, Case No C-115/08, ECJ, Judgment, 27.10.2009. p 138-140.

Täiendavalt tuleks arvestada ka Riigikohtu halduskolleegiumi seisukohaga⁸⁷, et õigusselgus oleks paremini tagatud, kui õiguslike kujundusvõimaluste kuritarvitamise tuvastamiseks oleksid MKS § 84 kohaldamise vastavad kriteeriumid sätestatud seaduse või määrusega. Ka Komisjoni⁸⁸ arvates oleks kasulik uurida võimalusi kehtestada mittetäielik loetelu asjaoludest, mis üldiselt osutavad kunstlike skeemide olemasolule: näiteks juhul kui tütarettevõtja, mis on asutatud eesmärgiga pakkuda kaupu või teenuseid muu jurisdiktsiooni alusel, sisuliselt ei tegutse, või üldisemalt skeemid, millel ei ole ärilist otstarvet (või mille otstarve on isegi vastuolus üldiste ärihuvidega, kui neid ei kasutataks maksustamise vältimise eesmärgil).⁸⁹

Maksuplaneerimine on pidavalt muutuv valdkond, mistõttu on uute seaduste jõustumine ajaliselt mahajäänud realselt toimuvast. 2015. aasta seisuga on raske hinnata, kui suur võib olla reaalne maksukahju, kuna andmed ei ole avalikult saadavad. Kuigi majandusaasta aruannete lisades tuuakse välja nii tehingud seotud osapooltega kui laenukohustused, oleks probleemi tegeliku ulatuse prognoosimiseks vaja rohkem andmeid kui 2015. aasta seisuga ettevõtjad majandusaasta aruannetes avaldavad.

Probleemi saaks hinnata, kui eksisteeriks kohustus deklareerida kord aastas seotud osapooltelt saadud laenud ja intressid e-maksuametis. Samuti oleks üks variant täiendada majandusaasta aruannete lisa laenude kohta ka tasutud intressi ning intressimäära lahtriga.

Kokkuvõttes selgus, et 105 ettevõtjast 19% kuulus välismaisele emaettevõttele. Majandusaasta aruannetes kajastatavate andmete põhjalikkus on erinev, seega on võrreldavaid andmeid liiga vähe, et nende põhjal anda hinnang selle kohta, kui suur võiks olla alakapitalisatsiooni regulatsioonide kehtestamisel saadav maksutulu. Samas on maksuhalduril võimalik kasutada MKS § 84, et kvalifitseerida ümber laenuintressid, mis on makstud tulumaksust hoidumise eesmärgil, dividendideks. Samas on MKS § 84 liiga üldine. Kui MKS § 84 ja maksulepingu vahel tekib vastuolu, siis ei saa maksuhaldur MKS § 84 toetuda. Kuigi MKS § 84 on abivahend maksuplaneerimiste vastu, oleks ilmselt tarvis täiendada sätet erinormidega. Lõputöö analüüsi tulemusel ei saa anda hinnangut maksutulu suurusele. Välistamaks maksuplaneerimist maksudest

⁸⁷ Maret Lilleorg vs Maksu- ja Tolliamet, lahend nr 3-3-1-79-11. 13.02.2012. p 24.

⁸⁸ Maret Lilleorg vs Maksu- ja Tolliamet, lahend nr 3-3-1-79-11. 13.02.2012.

⁸⁹ Majerovitš, N. 2013. Euroopa Liidu ja liikmesriikide uued meetmed agressiivse maksuplaneerimise tõkestamiseks tulumaksu valdkonnas. Tartu Ülikooli Õigusteaduskond : magistritöö.

hoidumise eesmärgil, võiks Eestis kaaluda MKS § 84 täiendamist erinormidega või kehtestada alakapitalisatsiooni regulatsioon kunstlikele tehingutele. Seega säiliks laenuintresside mahaarvamise võimalus endiselt, kuid maksuhalduril oleks võimalik agressiivset maksuplaneerimist reguleerida.

KOKKUVÕTE

Maksuplaneerimine ja maksudest kõrvale hoidmine on probleem iga Euroopa Liidu liikmesriigi jaoks. Maksuplaneerimine võimaldab rahvusvaheliste tehingutega maksustamist vältida. Kuigi Eestis kehtivad maksuseadused ei keela maksuplaneerimist, on siiski tegemist probleemiga, mida ei saa tähelepanuta jätta.

Kuna maksuplaneerimist kasutatakse Euroopas laialdaselt ning need mõjud on nähtavad ka Eestis. Maksuplaneerimise tulemusena jääb riigil saamata maksutulu. Seega oli teema aktuaalne ka Eestis. Kuigi Eesti tulumaksusüsteem on võrreldes teiste Euroopa riikidega erinev, maksustades kasumit ainult selle väljamaksmisel, leidub siiski võimalusi maksude tasumisest hoiduda või maksukulu vähendada. Üks võimalusi maksude planeerimisel on kasumi väljaviimine laenuintressidena.

2014. aasta mais tühistas Riigikohus maksuotsuse, mis käsitles laenuintresside ümberkvalifitseerimist kasumi väljaviimiseks ettevõttest. Seega mõjutab Riigikohtu otsus oluliselt Eestis püsivalt tegutsevaid filiaale ja ettevõtteid ning juhib tähelepanu maksuseaduste kitsaskohtadele intresside maksustamisel.

Lõputöö probleem seisnes alakapitalisatsiooni esinemises Eestis ning 2015. aastal kehtiva tulumaksusüsteemi ebaefektiivsuses alakapitalisatsiooni maksuplaneerimiste takistamisel. 2015. aastal kehtiv tulumaksusüsteem ei piira intresside mahaarvamist ning MKS § 84 vastavat tehingut on keeruline maksustada. Seega vähendab alakapitalisatsiooni maksuplaneerimine Eesti riigis saadavat tulumaksutulu.

Lõputöö eesmärgiks oli määratleda alakapitalisatsiooni Eestis. Lõputöö eesmärk täideti läbi uurimisülesannete.

Esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade alakapitalisatsiooni olemusest. Jõuti järeldusele, et alakapitalisatsioon on meetod, mida rakendatakse maksukohustuse vähendamiseks. Andes tütarühingule laenu omakapitali suurendamise asemel, säästab emaühing maksukohustuselt ning säilitab oma likviidsuse ja õiguse kohustus välja

nõuda. Seega on oluline aru saada, kus tekib maksude planeerimise risk ning kuidas ettevõtted seda enda huvides ära kasutavad.

Teiseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade kontsernettevõttest, mis koosneb ema- ja tütarühingust. Jõuti järeldusele, et emaettevõtte on ettevõtte, millel on üks või enam tütarettvõtet ning tütarettvõtte on aga ettevõtte, mille tegevust kontrollib teine ettevõtte ehk emaettevõtte. Ema- ja tütarühing on omavahel seotud ettevõtted, milles esimene omab tütarühingus vähemalt 10% osalust. Tütarettvõtte tegevust kontrollib teine juriidiline isik ehk emaettevõtte, kuid jooksvalt juhib tütarettvõtte tegevust üldjuhul direktorite nõukogu. Põhjuseid, mis ettevõtjad otsustavad tütarettvõtte kasuks on erinevaid. Dividendide maksmise puhul on oluline mõista, kas kontsern on rahvusvaheline või mitte. Eestis toimub dividendide maksustamine äriühingu tasemel, seega on oluline mõista, milline on kontserni ülesehitus ja mõte.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli anda ülevaade alakapitalisatsiooni regulatsioonidest Euroopas. Kuigi põhimõte on alakapitalisatsiooni regulatsioonide puhul sama ehk maha arvatav intressisumma seotakse võlakohustuse ja omakapitali suhtega, siis esineb igal liikmesriigil erisusi. Antud on ülevaade Euroopa Komisjoni ja OECD tegevuskavadest, millega soovitakse ühtlustada maksusseadusi, et vältida süsteemide kuritarvitamist ja topeltnmaksuvabastust.

Neljandaks uurimisülesandeks oli analüüsida Eestis vähemalt 15 aastat tegutsenud ettevõtteid, kellel on Äriregistri andmetel kas ema- või tütarettvõtte, aruannete alusel, mis peaksid näitama, kas ettevõttel on seotud osapooltega laene ning võlakohustuse ja omakapitali suhet. Eestis puudub alakapitalisatsiooni regulatsioon ning analüüsi eemärk oli selgitada, kas alakapitalisatsioon on Eestis probleemiks.

Alakapitalisatsioon on probleemiks Eestis. Probleemi ulatust ja mõju on keeruline analüüsida, kuna võrreldavaid andmeid polnud piisavalt, et teha ühest järeldust. Võrreldavaid andmeid saaks koguda muutes Äriregistris esitatavat majandusaastaruannet põhjalikumaks või seades sisse eraldi deklaratsioonivorm e-maksuametis. Samas arvab autor, et spetsiifilise regulatsiooni kehtestamine pole 2015. aastal vajalik, kuid võimalusel tuleks täpsustada seadusi, mis antud valdkonda hetkel reguleerivad.

Edaspidi soovitatakse analüüsida alakapitalisatsiooni probleemi konkreetse Eesti suurettevõtte näitel. See võimaldaks näha, kui suur võiks olla ühes auditeeritavas ettevõttes tekkiv maksurisk, kui Eestis oleks kehtestatud alakapitalisatsiooni regulatsioonid.

SUMMARY

The diploma thesis is written on the topic „ Thin capitalisation in Estonia“ which consists of 52 pages and 41 cited sources. A quantitative method was used for the empirical research.

The subject matter is topical because tax planning is used not only in Estonia but everywhere in the European Union. Some multinational companies use thin capitalisation as an option to optimize their tax liability or use double dipping which means that that companies are able to deduct interest two different tax jurisdictions at the same time. This can lead to tax revenue lost for Estonia. Therefore it is pertinent to research thin capitalisation in Estonia and how the tax system is able to prevent this tax plannings from accruing.

The aim of the diploma thesis is to analyse the possibility of regulation of thin capitalisation in Estonia.

Tax planning and tax evasion is a problem for every European Union country. Legislation is very often a step behind from the actual situation in economy which is why it is essential to understand the possible risks in these areas and how to avoid them.

Tax planning enables to avoid taxing on international transactions. Although the currently existing tax laws do not forbid tax planning, it is still something to pay attention to. There are different types of tax planning but one of the most widespread schemes used by international business groups is financing the subsidiary company over mother company's loan or thin capitalisation. One method that is used against the aggressive tax planning in this field is the rule of thin capitalisation.

The regulations against thin capitalisation have spread all over the world but they still differ from country to country. In Estonia there are no thin capitalisation rules. For example, Holland, Germany and Belgium use different solutions of thin capitalisation to

avoid excessive tax planning. In neighbouring countries Latvia as well as Lithuania use thin capitalisation rules.

Estonian's income tax system is unique but also involves a hidden risk. Big enterprises have found ways how to avoid taxing the dividends. The cases which have reached the court have been exceptional and getting caught is rare. As this action is not illegal, it is more frequent for big enterprises to tax plan.

The first task of the research was to give an overview of the essence of thin capitalisation. A conclusion can be made that thin capitalisation is a method used to decrease the tax liability. Giving a loan to a subsidiary instead of increasing the equity, mother company economizes on tax liability and retains its liquidity and the right to implement the obligation. Therefore it is essential to understand where the risk of tax planning occur and how enterprises take advantage of it.

The second task of the research was to give an overview of a mother company and its subsidiary. It was concluded that a mother company and a subsidiary are related to each other, where a mother company holds at least 10% of share in a subsidiary. In Estonia the dividends are taxed on the level of company which is why it is essential to understand the setup and the essence of the business group.

The third task of the research was to give an overview of the regulations of thin capitalisation in Europe. Although the concept of the regulations of thin capitalisation is the same which means that the expected sum of interests is connected to the equity and debt obligation in proportion, every EU country has its distinctions. In this paper the regulations in Latvia, Lithuania, Holland, Germany and Czech are brought out. In addition, the aim is to give an overview of the problematic areas in Estonian tax laws which enable the enterprises to transfer their profit in interest outside Estonia.

The fourth task of the research is to analyse at least 15-year-old enterprises which have mother companies or subsidiaries according to the register of companies. The analysis is based on the annual report of the business year which should show if the enterprise and its related companies have loans and the proportion of equity and debt obligation. Although there are 105 enterprises on the list, the examined data is inefficient and could not be interpreted unambiguously.

The author came to a conclusion that thin capitalization is a problem in Estonia. Although, the real impact of the situation is difficult to evaluate due to the lack of comparable data. Currently, the options to address the situation are few. This could be solved with either specifying the existing legislation or establishing thin capitalization rules.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Arnold, B.J. & McIntyre, M.J. 1995. International Tax Primer. Kluwer Law International.

Articles of the OECD Model Tax Convention on Income and Capital. www.oecd.org

Blockerye, T & Caubergh, P. The International Comparative Legal Guide to: Corporate Tax 2012. Belgium. Global Legal Group: Information Press Ltd October 2011

Blouin, J. & Huizinga, H. & Laeven, L. & Nicodème, G. 2014. Thin Capitalization Rules and Multinational Firm Capital Structure. IMF Working Paper 14/12. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2014/wp1412.pdf> [Kasutatud 25.08.2014]

Brown, P. & Fischer, H. & Lohbeck, A. & Keizer, G. & Sunderman, M. The debt-equity conundrum. The Netherlands: IFA 2012. Volume 97b.

Buettner, T. & Overesch, M. jt. The impact of thin-capitalization rules on the capital structure of multinational firms. Journal of Public Economics. Volume 96, Issues 11–12, December 2012

Büttner, T. & Overesch, M. jt. The impact of thin-capitalization rules on Multinationals' Financing and Investment Decisions. Bundesbank Discussion Paper. Frankfurt

Cibul'a, T. „2015: Thin Capitalization Rules Reintroduced.“ Transfer Pricing International Journal

Eesti Raamatupidamise Toimkonna juhend 11. Äriühendused ning tütar – ja sidusettevõtete kajastamine. 2014.

Eesti Raamatupidamise Toimkonna juhend 11. Äriühendused ning tütar – ja sidusettevõtete kajastamine. 2013.

Engl, R & Watson, W. & Specker, G. & Fogh, L. & Andersen, J. & Blockerye, T. & Caubergh. P. & Kotab, P. jt. The International Comparative Legal Guide to: Corporate Tax 2012. Global Legal Group: Information Press Ltd October 2011.

European Commission Recommendation of 06.12.2012 on aggressive tax planning.

Financial Reporting Standard for small and medium-sized entities. [Võrgumaterjal]
Leitav: www.ifrs.com [Kasutatud 16.08.2014]

Fischer, H. & Lohbeck, A. 2012. The debt-equity conundrum. Netherland: IFA 2012, volume 97b

Global Tax Series. 2014. European Tax Handbook. The Netherlands: IBFD, Amsterdam.

Grauberg, T. 2010. Õiguse kujundusvõimalused maksuobjekti vältimisel. Juridica 2010. [Võrgumaterjal] Leitav: http://juridica.ee/juridica_et.php?document=et/articles/2010/3/178336.SUM.php [Kasutatud 27.01.2015]

Harris, P. & Oliver, D. International Commercial Tax. Cambridge: Cambridge University Press 2010

Henshall, J & Donegan, R. „BEPS Action Point 4: An Examination“. Transfer Pricing International Journal, 05.02.2015.

Jakob, T. & Adamson, S. 07.12.2009. „Kuidas maksta dividende?“. *Äripäev*

James, S. & Nobes, C. 1992. The Economics of Taxation. Fourth Edition.

Keizer, G. & Sunderman, M. The debt-equity conundrum. Netherlands. Netherlands: IFA 2012, volume 97b.

Krediidiasutuste seadus. Vastu võetud 09.02.1999. Jõustunud 12.11.2011 - RT I, 02.11.2011.

Lammers & Van Cleeff NV v Belgische Staat, Case No C-105/07, ECJ, Judgment, 17.01.2008. p 34

Land Oberösterreich v ČEZ. , Case No C-115/08, ECJ, Judgment, 27.10.2009.

Lehis, L. 2008. Äriühingust tehtavad väljamaksed tulumaksuseaduse valguses – millal on tegemist dividendiga ja millal mitte? MaksuMaksja 2008. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.maksumaksjad.ee/modules/smartsection/item.php?itemid=755> [Kasutatud 28.08.2014]

Lehis, L. 2009. Maksuõigus. 2., täiendatud ja muudetud trükk, Tallinn, kirjastus Juura.

Majerovitš, N. 2013. Euroopa Liidu ja liikmesriikide uued meetmed agressiivse maksuplaneerimise tõkestamiseks tulumaksu valdkonnas. Tartu Ülikooli Õigusteaduskond. Magistritöö.

Maksukorralduse seadus. Vastu võetud 20.02.2002. Jõustunud 01.04.2014 - RT I 2002, 26, 150.

Maret Lilleorg vs Maksu- ja Tolliamet, lahend nr 3-3-1-79-11. 13.02.2012.

Mereste, U. 2003. Majandusleksikon I. A-M. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus.

Miettinen, A. & Teder, J. 2006. Ettevõtlus I. Ettevõtlusest, ettevõtjatest ja ettevõtluspoliitikast. Tallinn: Külim.

Mitt, A. 2006. Ettevõtlusvabaduse õiguslik olemus. Juridica 2006. [Võrgumaterjal] Leitav: http://juridica.ee/juridica_et.php?document=et/articles/2006/6/106237.SUM.php [Kasutatud 28.10.2014]

OECD. 2012. Thin Capitalization Legislation. A Background Paper for Country Tax Administrations.

Rahandusministeeriumi koduleht. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.fin.ee/> [Kasutatud 28.10.2014]

Riigikohtu lahend kohtuasjas number 3-3-1-20-14, 19.05.2014. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.nc.ee/?id=11&tekst=RK/3-3-1-20-14> [Kasutatud 28.10.2014]

Ruf, M., Schindler, D. 2013. Debt Shifting and Thin-Capitalization Rules - German Experience and Alternative Approaches. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.nhh.no/Files/Filer/institutter/rrr/Papers/working%20papers/Mappe%202013/Ruf-Schindler-Thin-cap%20Rules%20-%20WP-version.pdf> [Kasutatud 29.10.2014]

Syntax Trading OÜ vs Maksu- ja Tolliamet, lahend nr 3-3-1-25-12. 05.12.2012.

Tulumaksuseadus. 15.12.1999, jõustunud 01.01.2000 – RT I, 19.11.2010, 7. Välja otsitud Riigi Teatajast [Kasutatud 20.10.2014]

Van Horne, J. C., 2001. Financial management and policy. Upper Saddle River. Kirjastus Prentice Hall.

Äriregistri teabesüsteemis leiduvad aktsiaseltside majandusaasta aruanded. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ariregister.rik.ee/> [Kasutatud 08.04.2015]

LISA 1. ÄRIREGISTRI POOLT VÄLJASTATUD ETTEVÖTETE NIMEKIRI

Äriregistri väljastatud ettevõtete nimekiri.⁹⁰

Ettevõtte nimi	Asutatud	Riik	Aksionär
Peri AS	04.01.2000	Saksamaa	PERI GmbH
NORTIRE AS	05.01.2000	Luksemburg	Vanguard International SA
USS Security Eesti AS	05.01.2000	Eesti	Silverline Invest OÜ
AS Iv TarCo	07.02.2000	Eesti	AS IV+
Järve Bussipark AS	18.01.2000	Eesti	AS MTG
Aktsiaselts SIROWA TALLINN	10.01.2000	Läti	SIROWA GROUP SIA
FAVONIUS INVEST AS	13.01.2000	Eesti	AS Gildhall
AS Tarcona	18.01.2000	Küpros	Gunvor Group Ltd
Aktsiaselts Norbert	31.01.2000	Rootsi	ABPF OGO SPA EST AB
AS Aktaprint	01.02.2000	Eesti	SAVEEST OÜ
AS Fortum Tartu	07.02.2000	Soome	FORTUM POWER AND HEAT OY
IIZI Kindlustusmaakler Aktsiaselts	08.02.2000	Eesti	IIZI GROUP AS
Aktsiaselts Marsten Marketing	09.02.2000	Eesti	Peeter Keek
Medicum Perearstikeskus AS	17.01.2000	Eesti	Ene Arro
Sincera Grupp AS	29.03.2000	Eesti	Spring Bell OÜ
MAJAEKSPERT INVEST AKTSIASELTS	21.02.2000	Eesti	SELGOS HOLDING OÜ
aktsiaselts Eesti Eine	28.02.2000	Eesti	Indrek Kirss
Aktsiaselts Domex Group	06.03.2000	Eesti	OÜ MITVAL JA PAUL-TOOMAS HAGE
Aktsiaselts METALLISTI MAJAD	08.03.2000	Eesti	Mõigu Ehituskoondis
Rocca al Mare Kooli Aktsiaselts	11.03.2000	Eesti	HTB Investeeringute OÜ ja FINEST GROUP AS
AS Kagu Teed	17.03.2000	Eesti	AS TREV-2 Grupp
AKTSIASELTS ATKO Trans	29.03.2000	Eesti	AS ATKO GRUPP
Aktsiaselts BCS Itera	03.04.2000	Eesti	Kersti Saarma, Agur Jõgi ja Erko Tamuri
AS Transgroup Invest	10.04.2000	Eesti	Tatjana Liksutova ja Sergei Glinka
Aktsiaselts Fortman Kinnisvara	12.04.2000	Iirimaa	Michael Austin Veaghan, Michael Declan Mullane, Michael Paul Hackett, Thomas Gerard Griffin, Thomas Patrick Comerford, Timothy Gerard Cullinan

⁹⁰ Äriregistri päring 27.02.2015

Lisa 1. jätk

Aktsiaselts Realcom	17.04.2000	Eesti	AS VIJUS Group
Nordkalk AS	17.04.2000	Soome	NORDKALK OY AB
Baltic Workboats AS	27.04.2000	Eesti	Margus Vanaselja, Märten Vaikmaa, BMG KonsultOÜ
Aktsiaselts Medicum Pluss	06.04.2000	Eesti	STRANMARK OÜ
AS MEDYPLAST	17.05.2000	Eesti	ÕIGUSBÜROO AVASAR OÜ
UPM-Kymmene Otepää AS	12.05.2000	Soome	UPM-KYMMENE WOOD OY
Aktsiaselts Estplant	15.05.2000	Taani	JMP PARTNERE ESTLAND AS
LEONHARD WEISS ENERGY AS	19.06.2000	Eesti	Eesti Energia AS
AS Tiigi Keskus	12.07.2000	Eesti	Romet Puhk, Uuno Lausing
AS BVL Kapital	11.07.2000	Eesti	Romet Puhk, Uuno Lausing
Tartu Mill AS	14.07.2000	Eesti	AS TIIGI KESKUS
Tallinna Elektrotehnika Tehas "Estel" AS	25.04.2000	Eesti	Estel Pluss AS
Aktsiaselts Laagri Vara	27.04.2000	Eesti	AS Harju KEK
Hydroscand Aktsiaselts	28.04.2000	Rootsi	Hydroscand Group AB
Saaremaa Ökoküla Aktsiaselts	27.04.2000	Eesti	Ivo Kuldmäe, Hando Sutter
Aktsiaselts EBM Grupp	04.05.2000	Eesti	Trademaker OÜ ja SVARO AS
Aktsiaselts Printon Trükikoda	10.05.2000	Eesti	KOLM KÄBI OÜ
Aktsiaselts KEK Trading International	16.05.2000	Eesti	Viljandi Aken ja Uks
AS Pro Kapital Eesti	17.05.2000	Eesti	Pro Kapital Grupp AS
Aktsiaselts Väätša Prügila	22.05.2000	Eesti	Türi Vallavalitsus ja Paide Linnavalitsus
NEFAB EESTI Aktsiaselts	26.05.2000	Eesti	NEFAB BALTIC HOLDING OÜ
Ideab Project Eesti Aktsiaselts	26.05.2000	Eesti	Oleg Karelin ja Galina Nikitina
AS Solaris Keskus	29.05.2000	Eesti	OÜ SOLARIS PROPERTY PARTNERS
aktsiaselts Autoinfo.ee	02.06.2000	Eesti	FCR MEDIA GROUP OÜ
Baltic Media Group AS	06.06.2000	Eesti	AS Eesti Meedia
Aktsiaselts E.R.S.	19.06.2000	Eesti	Vopak E.O.S. AS
Apteekide Koostöö AS	15.06.2000	Eesti	Raekoja Apteek OÜ
ALSTOM Estonia AS	16.06.2000	Holland	ALSTOM N.V
Aktsiaselts Pindi Kinnisvara	19.06.2000	Eesti	Realia Group
AKTSIASELTS NOVALUX	19.06.2000	Eesti	Holland Holding OÜ
aktsiaselts Railservis	20.06.2000	Eesti	OÜ SHIPLOAD
Sportland Eesti Aktsiaselts	22.06.2000	Eesti	Sportland International Group AS
Aktsiaselts SL Õhtuleht	22.06.2000	Eesti	AS Eesti Media
Aktsiaselts Ajakirjade Kirjastus	28.06.2000	Eesti	AS Eesti Media
Meconet AS	05.07.2000	Soome	MECONET OY
Aktsiaselts Kinnisvaraportal	07.07.2000	Eesti	24 M2 OÜ
K.A. Rasmussen AS	10.07.2000	Norra	K.A.RASMUSSEN A.S.

Lisa 1. jätk

Scand Baltic Holding Aktsiaselts	12.07.2000	Norra	FRODE SKOGVOLD
Aktsiaselts NBI LOGISTIC	20.07.2000	Eesti	AS VIJUS Group, OÜ PARME TRANS
EESTI AVIOKÜTUSE TEENUSTE AKTSIASELTS	27.07.2000	Eesti	AS Estonian Air
OIL TRADING Estonia AS	04.08.2000	Holland	ENVIEM LUBRICANTS HOLDING B.V.
Aktsiaselts Megaliising	11.08.2000	Eesti	AS Megastar
NATUR PRODUKT EESTI AS	11.08.2000	Eesti	ALEXEY VASILENKO, EKO-TRANSCAPITAL OÜ
Aktsiaselts Munkfors Saed	18.08.2000	Rootsi	MUNKFORSSAGAR AB
Aktsiaselts Deloitte Audit Eesti	31.08.2000	Eesti	AS Deloitte Advisory, Veiko Hintsov
ALFATOM EHITUS AKTSIASELTS	31.08.2000	Eesti	ALFATOM TÜ
BD Design AS	12.09.2000	Soome	OY BD-MÖBEL AB
Talent Plastics Tartu AS	26.10.2000	Rootsi	NPP INDUSTRY AB
aktsiaselts Avraal	30.10.2000	Eesti	AS Harju KEK, jt
AKTSIASELTS TAANIMETS	30.10.2000	Taani	AS RANDAN
AS Imprest	09.11.2000	Eesti	AS LEMEKS
AS V.A.O. Invest	07.09.2000	Eesti	OÜ SKIMEN
AS Vicarelli	13.09.2000	Eesti	Eduard Kozlik
Aktsiaselts Teede Tehnokeskus	15.09.2000	Eesti	Majandus ja Kommunikatsiooniministeerium
AS Pihlamaa	22.09.2000	Eesti	OÜ AMATO, OÜ TRISTAFAN
AS Balti Liising	27.09.2000	Eesti	FIORD-INSENER AS
Edelaraudtee Aktsiaselts	27.09.2000	Eesti	MOONRAIDER
MAERSK EESTI AKTSIASELTS	28.09.2000	Taani	MAERSK A.S
Konekesko Eesti AS	27.09.2000	Soome	KONEKESKO OY
Aktsiaselts Rootsi Mööbel	05.10.2000	Eesti	QUANTOLI OÜ
AS RAPLA KÜTE	19.10.2000	Eesti	Rapla Termo OÜ
Trading House Eesti Aktsiaselts	25.10.2000	Rootsi	TRADING HOUSE SCAND.AKTIEBOLAG
Aktsiaselts Cesana Grupp	07.11.2000	Eesti	Fallberg OÜ
Holland Trading Aktsiaselts	13.11.2000	Eesti	Holland Holding OÜ
aktsiaselts TALLINK	14.11.2000	Eesti	Aktsiaselts Tallink Grupp
Energia Agentuur AS	16.11.2000	Eesti	AS Eesti Elekter
Aktsiaselts Vichiunai Nordic	20.11.2000	Leedu	UAB VICIUNU GRUPE
Aktsiaselts NG Eesti	27.11.2000	Eesti	Boriss Ivanov
Cencorp Aktsiaselts	27.11.2000	Soome	CENCORP OYJ
Hireright Estonia Aktsiaselts	30.11.2000	USA	HIRERIGHT INC
Aktsiaselts Intera	06.12.2000	Eesti	AVARE OÜ
Viru Väljaku Arenduse AS	06.12.2000	Eesti	E.L.L KINNISVARA AS
ABC Supermarkets AS	11.12.2000	Eesti	ABC GRUPI AS
AS Finestmedia	11.12.2000	Eesti	TTR MANAGEMENT OÜ

Lisa 1. jätk

AS MARU EHITUS	12.12.2000	Eesti	AS MARU
Aktsiaselts CSC Telekom	12.12.2000	Eesti	OÜ SPACE HOLDING
AS Tavrida Electric Export	15.12.2000	Eesti	Sergey Parfenenko
Aktsiaselts Noravest	18.12.2000	Eesti	Igor Piotrovski
AS Erel Group	27.12.2000	Eesti	Riccardo Lelmi, Enrico Gino Levi
Aktsiaselts Eesti Loots	28.12.2000	Eesti	Majandus ja Kommunikatsiooniministeerium

LISA 2. ETTEVÖTJATE ANDMED ANALÜÜSITUD VALIMIS

Ettevõtjate andmed analüüsitud valimis 2000. – 2013.⁹¹

Ettevõtte nimi	2000			
	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	605004	106018	0,04
NORTIRE AS	1000000	2160821	16208	2,16
Nordkalk AS	15000000	53035934	-	3,54
Aktsiaselts Estplant	1000000	57826	-	0,06

Ettevõtte nimi	2001			
	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	4072273	122522	0,29
NORTIRE AS	1000000	1230177	103	1,23
Aktsiaselts Norbert	40000	90000	-	2,25
Nordkalk AS	15000000	56635934	-	3,78
UPM-Kymmene Otepää AS	20000000	15000000	696543	0,75
Aktsiaselts Estplant	1000000	1450576	-	1,45
Hydroscand Aktsiaselts	1000000	5894055	140926	5,89
Meconet AS	650000	3635952	-	5,59
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	1791545	-	4,48
Konekesko Eesti AS	5200000	4990009	-	0,96
Cencorp Aktsiaselts	400000	11982467	350887	29,96

Ettevõtte nimi	2002			
	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	4000000	29289	0,29
Aktsiaselts Norbert	40000	2732584	-	68,31
Nordkalk AS	15000000	53371289	-	3,56
UPM-Kymmene Otepää AS	20000000	15000000	1213350	0,75
Aktsiaselts Estplant	1000000	28189770	-	28,19
Hydroscand Aktsiaselts	1500000	5238840	520116	3,49
Meconet AS	650000	3948885	-	6,08
OIL TRADING Estonia AS	400000	1352003	-	3,38
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	2110450	-	5,28
Talent Plastics Tartu AS	401000	7740500	-	19,30
AKTSIASELTS TAANIMETS	12400000	10700000	-	0,86
Konekesko Eesti AS	5200000	227880772	8477549	43,82
Cencorp Aktsiaselts	401000	2242403	246334	5,59

2003				

⁹¹ Äriregistri päring 27.02.2015

Lisa 2. jätk.

Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intruss	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	857136	21201	0,06
NORTIRE AS	1000000	77836	36641	0,08
Aktsiaselts SIROWA TALLINN	12000000	401336	-	0,03
Aktsiaselts Norbert	3000000	4800000	-	1,60
AS Fortum Tartu	100400000	3000000	150000	0,03
Nordkalk AS	15000000	67771289	3158043	4,52
UPM-Kymmene Otepää AS	20000000	15000000	195314	0,75
Aktsiaselts Estplant	1000000	4864897	-	4,86
Hydroscand Aktsiaselts	1500000	3477819	214197	2,32
Meconet AS	650000	3627216	-	5,58
KA Rasmussen AS	700000	1786209	-	2,55
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	4614487	-	11,54
Talent Plastics Tartu AS	401000	7740500	-	19,30
Konekesko Eesti AS	5200000	322038976	-	61,93

2004				
Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intruss	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	8826359	202795	0,63
Aktsiaselts SIROWA TALLINN	12000000	11877	-	0,00
Aktsiaselts Norbert	6000000	10200000	304573	1,70
Nordkalk AS	15000000	71471289	3147751	4,76
UPM-Kymmene Otepää AS	20000000	4761734	656357	0,24
Aktsiaselts Estplant	4000000	5034722	-	1,26
Hydroscand Aktsiaselts	1500000	3477819	108293	2,32
Meconet AS	650000	3627216	-	5,58
KA Rasmussen AS	700000	2994625	-	4,28
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	4658126	186349	11,65
BD Design AS	40000	81394	-	2,03
Talent Plastics Tartu AS	401000	5601702	-	13,97
Konekesko Eesti AS	5200000	283871660	9451634	54,59

2005				
Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intruss	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	20297594	584860	1,45
Aktsiaselts SIROWA TALLINN	12000000	1700127	936452	0,14
Aktsiaselts Norbert	6000000	4500000	508126	0,75
Nordkalk AS	15000000	60737956	3032163	4,05
UPM-Kymmene Otepää AS	20000000	4155601	18600	0,21
Aktsiaselts Estplant	8000000	1440695	-	0,18
Meconet AS	650000	3861916	-	5,94
KA Rasmussen AS	700000	66740	-	0,10
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	1672720	307474	4,18
BD Design AS	40000	81394	-	2,03
Talent Plastics Tartu AS	401000	6793000	-	16,94
Konekesko Eesti AS	5200000	260732251	9743394	50,14

2006				
------	--	--	--	--

Lisa 2. jätk.

Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	6871248	774726	0,49
NORTIRE AS	1000000	6304410	72201	6,30
Aktsiaselts SIROWA TALLINN	12000000	22061744	1777061	1,84
Aktsiaselts Norbert	5700000	179936	565	0,03
Nordkalk AS	15000000	34475050	2358139	2,30
Aktsiaselts Estplant	8000000	81376	-	0,01
Meconet AS	650000	3861916	-	5,94
KA Rasmussen AS	700000	2897156	-	4,14
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	6923	-	0,02
BD Design AS	40000	256000	-	6,40
Talent Plastics Tartu AS	401000	470000	-	1,17
Konekesko Eesti AS	5200000	181253722	7765864	34,86
Aktsiaselts Vichiunai Nordic	31334000	2221817	82139	0,07

2007				
Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	158284	414538	0,01
NORTIRE AS	1000000	304410	135870	0,30
Aktsiaselts SIROWA TALLINN	12000000	14238406	1114112	1,19
Nordkalk AS	15000000	20551144	1565805	1,37
Aktsiaselts Estplant	8000000	5032691	-	0,63
Meconet AS	650000	3861916	-	5,94
KA Rasmussen AS	700000	21168	-	0,03
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	39532	-	0,10
BD Design AS	40000	1820660	-	45,52
Talent Plastics Tartu AS	401000	172000	-	0,43
Konekesko Eesti AS	5200000	379594258	11789897	73,00
Aktsiaselts Vichiunai Nordic	31334000	13413389	493119	0,43

2008				
Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	17638	289475	0,00
NORTIRE AS	1000000	5426967	223942	5,43
Aktsiaselts SIROWA TALLINN	12000000	12397518	476861	1,03
Aktsiaselts Norbert	5700000	38428050	2727327	6,74
Nordkalk AS	15000000	17941313	1565805	1,20
Aktsiaselts Estplant	8000000	30815593	2601	3,85
Meconet AS	650000	3861916	-	5,94
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	39272	-	0,10
BD Design AS	40000	2560000	-	64,00
Konekesko Eesti AS	5200000	396214319	17162246	76,20
Aktsiaselts Vichiunai Nordic	6266800	18397351	484752	2,94

2009				
Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	27817543	645279	1,99
NORTIRE AS	1000000	5382691	164692	5,38

Lisa 2. jätk.

Aktsiaselts SIROWA TALLINN	12000000	4567954	338100	0,38
Aktsiaselts Norbert	5700000	38428050	2208161	6,74
Nordkalk AS	15000000	15751144	190169	1,05
UPM-Kymmene Otepää AS	20000000	11324241	492706	0,57
Aktsiaselts Estplant	8000000	37825842	-	4,73
Meconet AS	650000	3861916	-	5,94
KA Rasmussen AS	700000	61185	-	0,09
OIL TRADING Estonia AS	400000	9372313	-	23,43
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	36991	-	0,09
BD Design AS	5420000	8273836	-	1,53
Talent Plastics Tartu AS	401000	9958000	-	24,83
Konekesko Eesti AS	5550000	224627694	22933580	40,47

2010				
Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	14000000	4429469	1051583	0,32
Aktsiaselts Norbert	364296	2456000	141127	6,74
Nordkalk AS	15000000	11734950	1173	0,78
UPM-Kymmene Otepää AS	20000000	10244001	253127	0,51
Aktsiaselts Estplant	80001045	38118772	-	0,48
Meconet AS	650000	689870	-	1,06
KA Rasmussen AS	700000	494720	-	0,71
Aktsiaselts Munkfors Saed	400000	1010171	-	2,53
BD Design AS	5420000	4406125	-	0,81
Talent Plastics Tartu AS	402000	7958000	-	19,80
Konekesko Eesti AS	5550000	17350787	2134115	3,13

2011				
Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Peri AS	894600	283095	7459	0,32
Aktsiaselts Norbert	342000	2456000	124842	7,18
UPM-Kymmene Otepää AS	1278233	16926	105	0,01
Aktsiaselts Estplant	511360	2578214	-	5,04
Meconet AS	40950	1002738	-	24,49
KA Rasmussen AS	44738	1745335	-	39,01
Aktsiaselts Munkfors Saed	25565	1900	-	0,07
BD Design AS	346392	146677	-	0,42
Talent Plastics Tartu AS	25664	508609	-	19,82

2012				
Ettevõtte nimi	Aktsiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intress	Aktsiakapitali ja laenu suhe
Aktsiaselts SIROWA TALLINN	766800	300000	-	0,39
Aktsiaselts Norbert	342000	2456000	105883	7,18
Nordkalk AS	958500	8100000	160502	8,45
UPM-Kymmene Otepää AS	1278233	179483	-	0,14
Aktsiaselts Estplant	511360	2577448	-	5,04
Meconet AS	40950	909855	14600	22,22
KA Rasmussen AS	42000	1057220	-	25,17
BD Design AS	346392	91229	-	0,26
Talent Plastics Tartu AS	25664	308609	-	12,02

Lisa 2. jätk.

Konekesko Eesti AS	354701	1194409	11687	3.37
--------------------	--------	---------	-------	------

Ettevõtte nimi	2013			
	Aksiakapital	Emaettevõtte antud laen	Intrss	Aksiakapitali ja laenu suhe
Aksiaselts SIROWA TALLINN	766800	47840	-	0,06
Aksiaselts Norbert	342000	2456000	43217	7,18
Nordkalk AS	958500	6800000	73211	7,09
Aksiaselts Estplant	511360	2863709	88152	5,60
Meconet AS	40950	1283232	20320	31,34
KA Rasmussen AS	42000	1102910	-	26,26
Aksiaselts Munkfors Saed	25600	8486	-	0,33
BD Design AS	346392	46474	-	0,13
Talent Plastics Tartu AS	25664	499000	-	19,44
Konekesko Eesti AS	354701	1559483	5276	4,40

LISA 3. ANALÜSITUD ETTEVÕTJATE VÕLA- JA AKTSIAKAPITALI SUHE

Analüüsitud ettevõtjate võla- ja aktsiakapitali suhe.⁹²

Ettevõte	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Peri AS	0,04	0,29	0,29	0,06	0,63	1,45	0,49	0,01	0,00	1,99	0,32	0,32	0,00	0,00
NORTIRE AS	2,16	1,23	0,00	0,08	0,00	0,00	6,30	0,30	5,43	5,38	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktsiaselts SIROWA TALLINN	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,14	1,84	1,19	1,03	0,38	0,00	0,00	0,39	0,06
Aktsiaselts Norbert	0,00	2,25	68,31	1,60	1,70	0,75	0,03	0,00	6,74	6,74	6,74	7,18	7,18	7,18
AS Fortum Tartu	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nordkalk AS	3,54	3,78	3,56	4,52	4,76	4,05	2,30	1,37	1,20	1,05	0,78	0,00	8,45	7,09
UPM-Kymmene Otepää AS	0,00	0,75	0,75	0,75	0,24	0,21	0,00	0,00	0,00	0,57	0,51	0,01	0,14	0,00
Aktsiaselts Estplant	0,06	1,45	28,19	4,86	1,26	0,18	0,01	0,63	3,85	4,73	0,48	5,04	5,04	5,60
Hydroscand Aktsiaselts	0,00	5,89	3,49	2,32	2,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Meconet AS	0,00	5,59	6,08	5,58	5,58	5,94	5,94	5,94	5,94	5,94	1,06	24,49	22,22	31,34
K.A, Rasmussen AS	0,00	0,00	0,00	2,55	4,28	0,10	4,14	0,03	0,00	0,09	0,71	39,01	25,17	26,26
OIL TRADING Estonia AS	0,00	0,00	3,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	23,43	0,00	0,00	0,00	0,00

⁹² Autori arvutused Äriregistri 27.02.2015 päringu põhjal

Lisa 3. jätk.

Aktsiaselts														
Munkfors Saed	0,00	4,48	5,28	11,54	11,65	4,18	0,02	0,10	0,10	0,09	2,53	0,07	0,00	0,33
BD Design AS	0,00	0,00	0,00	0,00	2,03	2,03	6,40	45,52	64,00	1,53	0,81	0,42	0,26	0,13
Talent Plastics Tartu AS	0,00	0,00	19,30	19,30	13,97	16,94	1,17	0,43	0,00	24,83	19,80	19,82	12,02	19,44
AKTSIASELTS TAANIMETS	0,00	0,00	0,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Konekesko Eesti AS	0,00	0,96	43,82	61,93	54,59	50,14	34,86	73,00	76,20	40,47	3,13	0,00	3,37	4,40
Aktsiaselts Vichiunai Nordic	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	0,43	2,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Cencorp Aktsiaselts	0,00	29,96	5,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Keskmine	0,31	2,98	9,94	6,06	5,42	4,53	3,35	6,79	8,81	6,17	1,94	5,07	4,43	5,36
Maksimum	3,54	29,96	68,31	61,93	54,59	50,14	34,86	73,00	76,20	40,47	19,80	39,01	25,17	31,34
Miinumum	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00